Büyük Muasırlar

Yazan: W. Churchill

İngiltere Başvekili

19

13 üncü Alfons

Onun çektiklerini tahmin etmek kabil değildir

Alfons Kral olarak doğmuş, 46 sene hizmetten sonra milleti tarafından atılmıştı

Bir Kral olarak doğmak, ömründe Krallıktan başka hiç bir şey yapmamış olmak, 46 sene hükümdar olarak yaşadıktan sonra taç ve tahtından mahrum edilmek! Ve bundan sonra da orta yaşa geldikten sonra, yepyeni ve alışılmadık şartlar altında hayata tekrar başlamak! Oldukça acı bir tecrübe ve talih eseri olarak tavsif olunsa mübalâğa olmaz. Millet ve memleketi için durmadan, dinlenmeden uzun müddet çalıştıktan sonra ve bu memleketi Yirminci asrın büyük tehlikelerine karşı sıyanet ve himaye ettikten, ona refah ve şöhret kazandırdıktan sonra, Alphonse için en büyük gurur membaı olan aynı millet tarafından şiddetle bertaraf edildiğini görmek elbette acı bir tecrübe teşkil etmiştir. Bütün hayatını ve bu hayatta mündemic azami iyilikleri ve randımanı bir millet uğrunda sarfeden insan için hakikaten acı bir akıbet!

Politika adamları için onun çektiği ıstırabları takdir imkânsızdır. Çünkü politika adamları kendi gayret ve mücadeleleri sayesinde yükselirler. Onlar için sukut mukadderdir. Çünkü tekrar kalkınmak, tekrar iktidar mevkiine gelmek imkânları ellerinden alınmış değildir. Bunlar aynı zamanda temsil etmekte oldukları parti mensubları tarafından etrafları sarılmış bir haldedirler. Hayatta yalnızlık nedir bilmezler; daima bir teselli bulabilirler. İktidar mevkiinden ayrılmakla vazifeleri bitmez, belki ve bazan onlar için daha çetin mücadeleler devresi başlar. Ellerindeki altın kâsenin kırılmasile bütün ümidler suya düşmez, bütün bir maneviyat harab olmaz. Onlar hayatın germü serdine alışmış, iyi ve kötü talihi aynı hislerle karşılamayı öğrenmiş insanlardır. Fakat siyaset adamlarının da vicdan azabı çektikleri vakidir.

1916 da Dublin'de çıkan isyan dolayısile iskat olunan Mr. Birell, aynı sene zarfında sukut eden İngiliz hükûmet şefi meşhur Başvekil Asquith için şunları söylemiştir:

— Sukut, Başvekil Asquith için bir hayır telim olmuştu. Ben ki, ona nazaran eşekten inmiş addolunabilirdim (Mr Birell, İrlanda hükûmeti umumi kâtibiydi), Ben bile kendimi çok fena bir sukutu hayale uğramış hissetmiştim Fakat o, İngiliz İmparatorluğu muvacehesinde bir eşekten değil, heyulâ gibi bir devden inmişti.»

Fakat bunların arasında 46 sene Krallık ettikten sonra tahttan indirilmek elbette ki çok feci bir akıbetti.

13 üncü Alphonse, Kral olarak dünyaya gelmiştir. Validesinin niyabeti esnasında, İspanyol pulları üzerindeki çocukluk resmi, bütün dünyada pul meraklılarını etrafına celbeden bir hâdise idi. Bu pulların zaman geçtikçe bir delikanlı ve nihayet büyük bir insan kafasını taşıdığı da herkesin hoşuna giden bir istihale olmuştu.

Alphonse çocukluğunda çok sıkı bir terbiye almıştı. Din terbiyesi, fen, ilim, askerî disiplin, hep bir araya toplanarak ona en sıkı bir terbiyeyi vermek üzere adeta sözbirliği yapmıştı. Hatta bir bakıma, büyük generallerin, en büyük profesörlerin, ve nihayet en yüksek mevkii işgal eden ruhban sınıfının rahlei tedrisinde yetişmiş bir adamın, bütün bunlardan da feragat edecesine pratik bir dünya adamı oluşu her halde hayretle temaşa olunan bir ucubedir. Demek oluyor ki, etrafındaki debdebe ve ihtişama kapılmıyacak kadar derin ruhta ve mizaca bir insandı ki, Alphonse, bütün bunları bir tarafa bırakarak sadece asil bir delikanlı gibi hayata atılmıştı.

Alphonse açık hava sporlarını seven bir gencdi. Etrafındaki bir sürü eski kafalı insanlara rağmen o mükemmel bir yüzücü, mükemmel bir süvari ve mükemmel bir dağcı olmuştu. Hatta dağlara tırmanmak hususundaki arzusunu daha küçük bir çocukken sarayın bahçesindeki teraslarda tecrübe ederdi. Anlaşılan tabiatinde atalete ve hareketsizliğe karşı bir istikrah vardı. Faal ve cevval yaşamak arzusuna bir türlü karşı koyamamıştı. Zevkleri ve hazları tam manasile bir erkeğe yakışan cinstendi.

Alphonse henüz delikanlılık çağına girmek üzere bulunduğu esnada öyle ki onun muallimleri arasına Danger namında biri daha ilâve olmuştu.

İspanyanın batakhanelerinde öyle siyasi gizli cemiyetler türemiştir ki onlara bomba ve tabanca garib ve bir nevi dramatik cazibe arzeder. Bu meyanda, Kral Alphonse'un izdivacını az kalsın söndürecek mahiyette tertib olunan hâdise, herkesin aklında olsa gerektir. Uzun, muhteşem bir kafile halindeki gelin alayı, bu alayın etrafında, sokaklara dizilmiş binlerce halk, ve bunların arasından geçen Kral ve Kraliçenin yavaş yavaş yürüyen arabaları, ve nihayet bir bomba tarakasile yaralanan, kanlar içinde yuvarlanan insanlar ve bütün bunların üstünde sanki hiç bir şey olmamış gibi, müstakbel zevcesini nezaketle kolundan tutarak arabasından indiren soğukkanlı ve tamamile kendine malik Alphonse, bu manzarayı ve hâdiseyi görenler nezdinde hiç bir zaman unutulmıyacak hatıralar bırakmıştır. Fakat sarayda bekleyenlerin heyecanını da düşünmek lâzımdır. Acaba niçin bu kadar geç kalınmıştır? Ve nihayet üzerleri kan lekelerile dolu Kral ve Kraliçe, sanki böyle bir hâdise hiç olmamış gibi, mutad merasimin ifasına müsaade etmişlerdi.

Kral Alphonse'la ilk mülâkat şerefine 1914 ilkbaharında Madridde nail olmuştum. Beni yemeğe alıkoymuş ve yemekten sonra küçük bir odada uzun uzun konuşmuştuk. Madride polo oynamak üzere gelmiştim. Bu münasebetle birkaç defa daha görüşmüştük.

Bir gün beni bir otomobil gezintisine davet etmiş, Escorial'e doğru açılmıştık. Umumî mevzular üzerinde cereyan eden mükâlemeniz birdenbire harb mevzuuna ve Avrupayı tehdid eden tehlikelere intikal etmişti. Bana:

— Avrupada harb olacak mı, olmıyacak mı? Bu hususta ne düşündüğünüzü hiç sakınmadan söyleyiniz!» sualini sormuştu.

Ben de: — Her halde harb olması büyük bir ihtimal dahilindedir» cevabını vermiştim; o da bu fikre iltihak eylemişti.

Kral Alphonse İngiltereye karşı muhabbet besleyen bir insandı. Cuba'da İspanyol kuvvetlerine refakat ettiğim zaman ve onunla mülâkatımız arasında 20 sene gibi uzun bir zaman geçtiği halde, beni bu sefere iştirakime mukabil harb madalyasile taltif eylemişti.

Büyük Harbde İspanyanın bitaraf kalışını hoş görmek icab eder. İspanya ile müttefikler arasında öyle tarihî manialar vardı ki bunun böyle olmaması imkânsızdı. Bu manialarî aşmak kabil değildi. Bir İspanyolun hafızasında Napoléon'un İspanyayı istilâsı ve şibih cezire harbi öyle unutulmaz ve acı hatıralar bırakmıştı ki yüz sene sonra dahi İspanya ile Fransa arasında hiç bir zaman bir his birliği uyanamazdı. Bu, bir daha canlanmamak üzere maziye karışmış bir histi.

(Arkası var)

Doğru değil mi?

«Kuruçeşme» nin acınacak hali

Kuruçeşmede oturan karilerimizden birçoğunun imzasını taşıyan bir mektub aldık. Boğazın bu güzel ve şirin köyünün tarihî kıymetile Müstesna mevkiinden, yangına uğramadan evvelki mamur halile, bahçelerinin feyiz ve bereketinden uzun uzadıya bahseden bu uzun mektubun sonunda o bedbaht yerin bugünkü vaziyetinden acı acı şikâyet edilmekte, bilhassa kömür depolarının oradan kaldırılması için açılan dava kazanıldığı halde henüz bu kararın tatbik sahasına konmaması yüzünden senelerdenberi o muhitte yerleşmiş ailelerin yuvalarını terketmek mecburiyetinde kalacakları yazılmaktadır.

Kuruçeşmeli karilerimizin ne kadar haklı olduklarını anlamak için hakikaten bu köye gidip uzun uzadıya tetkikat yapmaya lüzum yoktur. Oradan bir defa geçmek, Hamızıkarbon dolu havasını koklamak, evlerin kapkara olmuş kaplamalarını, duvarlarını görmek kâfidir. Binaenaleyh, İstanbul şehri için tasavvur edilen imar plânlarından, çoktanberi gadre uğramış bu gibi köylerimizin de mümkün mertebe istifadesi temin olunmalı ve hele kömür depolarının diğer münasib bir mahalle nakilleri işi, mümkünse, hemen yapılmalıdır, diyoruz.

Doğru değil mi?

Vilâyet bütçesi

4 buçuk milyonluk tahsisatta bir çok içtimaî müesseselere yardım hissesi de ayrıldı

İstanbul şehir meclisi dün Vali ve Belediye reisi Lûtfi Kırdarın başkanlığında toplanmıştır. Bazı evrak ile vilâyet masraf bütçesi alâkadar şubelere havale edildikten sonra içtimaa nihayet verilmiştir.

Vilâyetin 941 yılı masraf bütçesi adi kısmı 3,489,323, fevkalâde kısmı da 1,026,295 lira olmak üzere cem'an 4,515,618 liradır. Yeni bütçeye 202 muallimin beş aylık kıdem zamları için tahsisat konulduğu gibi kimsesiz çocukların okutma masrafı olarak 1300 kimsesiz talebenin Fatih medresesinde ibatesi için 9000, iki merkeb aygırı satın alınması için 600, Beşiktaşta bir dispanser inşası için 13168, Darüşşafakaya yardım için 15,000, yoksul çocuklara muavenet olmak üzere 5,000, sanatoryoma yatırılacak yoksul veremlilerin masrafı olarak 20,000, Maarif cemiyetine yardım için 2,000, halkevlerine yardım karşılığı 60,000, halkevleri inşaatı için 50,000, Çocuk Esirgeme Kurumuna 4,000, çocuk kütübhanesine 1,000, Şehidlikleri İmar cemiyetine yardım için 5,000, yollar ve köprüler inşaatına devam için 268,000, üç senelik yol programına tevfikan yapılacak inşaat için 78,000, hava tehlikesi koruma işleri için 25,000, şehir hastanesi inşaatı için 300,000 lira tahsisat konulmuştur.

MÜTEFERRİK

Korgeneral Ali Rıza Artunkal, Hayvanları Koruma cemiyetini ziyaret etti

İdarei Örfiye reisi General Ali Rıza Artunkal pazartesi günü öğleden sonra Türkiye Hayvanları Koruma cemiyetinin merkezini ziyaret etmiştir. Kumandana cemiyetin faaliyeti ve gayeleri hakkında reis vekili ve fahri kâtib izahat vermişlerdir. Kumandan bilâhare hayvanlara mahsus olan hastaneyi gezmiş ve takib edilen usulleri tetkik etmiştir.

İranlıların matemi

Muharrem ayının onuna müsadif matem günü olması dolayısile şehrimizdeki İranlılardan bazıları dün dükkânlarını açmamışlardır. Her sene Validehanında yapılmakta olan ruhanî ayin de bu sene yapılmamıştır.

Şehir ve Memleket Haberleri

Almanyanın yeni mubayaatı

Tiftik ve kıl satışı için temaslar başlıyor

Ticaret Vekâleti, Almanlarla yapılan ticarî anlaşma ve 21 milyon liralık mukavelenin tasfiyesine müteallik anlaşma hükümlerine göre Almanyanın memleketinizden 1,200,000 kilo tiftik, 50,000 kilo keçi kılı ve 30,000 kilo kitre alacaklarını tiftik ve yapağı ihracat birliğine bildirmiştir.

Verilen karar mucibince, Almanlarla bu satış hakkında bütün tiftik tacirleri namına üç kişilik bir heyet temasta bulunacak ve satış bir heyet tarafından yapılacaktır.

Almanyaya satılacak tiftiklerin tevziatı birlikçe yapıldıktan sonra tevziat listesi Ticaret Vekâletine gönderilecektir. Keçi kılı ve kitre tevziatı için ise aza kendi aralarında anlaşmış olacaklardır.

Almanların bu mübayaatı piyasada yeni bir hareket uyandırmıştır. Diğer taraftan İngilizlerin mübayaatı için de hazırlanılmaktadır.

Tiftik ve yapağı birliğinin toplantısı

Tiftik ve yapağı ihracat birliği heyeti umumiyesi dün ticaret odası salonunda yapılmıştır.

Heyeti umumiyede evvelâ rapor okunmuş, rapordan sonra bütçe müzakerelerine geçilmiştir.

Birliğin 941 bütçesi müzakere edilirken bazı teklif ve münakaşalar olmuş ve bu arada Nuri Kozikoğlunun teklifile yüksek ticaret mektebinde okuyan ve malî vaziyetleri zayıf olan beş talebeye 20 şer lira aylıkla birlikten vazife verilmesi kabul edilmiştir.

Heyeti umumiyede Almanyanın tiftik mübayaatı üzerinde de görüşülmüş ve geç vakit içtima nihayet bulmuştur.

ŞEHİR İŞLERİ

Zabıati Belediye talimatnamesi ikmal edildi

Teşkil edilen muhtelif encümen zabıtai belediye talimatnamesinin son kısmını da ikmal etmiştir. Talimatname şehir meclisinin salı günkü toplantısında müzakere edildikten sonra cezaî hükümler de ilâve olunarak bu sene tatbikına geçilecektir.

Belediye, Halic vapurları için bir hal çaresi arıyor

Halen Belediye tarafından idare edilmekte olan Halic vapurları idaresi zarar etmekte olduğundan Belediyeye bir yük teşkil etmektedir.

Diğer taraftan bu şirketin hukukî vaziyeti de taayün etmiş değildir. Hissedarlar halen mevcuddur. Belediye, şehir meclisine müracaat ederek evvelemirde bu şirket imtiyazının feshi için hükûmete müracaat edilmesini, burdan sonra da bu müessesenin şehrin diğer deniz nakil vasıtalarını idare eden müesseselerden birine raptını isteyecektir. Eğer Denizyolları idaresinin yakın sahiller vapurlarının işletilmesi hakkı da Belediyeye verilecek olursa Belediye o zaman bu müesseseyi de idareye devam taraftarıdır.

Yeni bir asrî mezarlık

Belediye İmar müdürlüğü asrî mezarlık için bir plân hazırlamıştır. Bu plâna nazaran asrî mezarlık şehrin bir nevi ağaçlık sahası olacaktır. 450 dönümlük bu arazi üzerinde geniş bir kabristan vücude getirilecek ve burası tamamile mütenevvi ağaçlarla süslenecektir. Bu sahanın şimdiye kadar bir kısmı hazırlanmıştı. Dün de diğer bir kısmının asfalt inşaatı müteahhide ihale edilmiştir. Asrî mezarlık kısım kısım ayrılmış ve mezarlık sahaları parça parça satılığa çıkarılmıştır. Hayatta iken buradan yer satın alanların sayısı çoğalmıştır.

Belediye buralarda mermer sandukalar da yaptırmak için icab edenlerle temas edecektir.

Et ve ekmek fiatları

Kasablar da, fırıncılar da mütemadiyen zam istemeğe devam ediyorlar!

Fiat Murakabe komisyonu, İstanbulda et satışına narh vaz'ı için verdiği karar bir teklif olarak dün Ticaret Vekâletine bildirilmiştir. Bu teklifi Ticaret Vekâleti kabul ettiği takdirde her on beş günde bir defa İstanbulda toptan ve perakende et satışına narh konulacaktır.

Kasablar cemiyeti, narh esasına gelince, kıvırcık narhının 80, dağlıcın 75 ve karamanın 70 kuruş olarak fiatlandırılmasını istemiştir. Komisyonca bu fiatalr esas itibarile fazla görülmektedir. Komisyon, kasabların bu teklifini beşer kuruş noksanile kabule meyyal görünmektedir. Maamafih kat'i hesablar ancak Vekâletten narh için müsaade geldikten sonra yapılacaktır.

Ekmek fiatı

Fiat Murakabe komisyonunun Toprak Mahsulleri Ofisince verilen buğdayın yüksek fiatla değirmenlere mal olması dolayısile un fiatlarına yaptığı zam, bu sabahtan itibaren mer'i olacak ve bu suretle şehrin ekmeklik ununa ald 72 kiloluk un çuvalları 1060 kuruştan satılacaktır. Bu fiatlar dün ilân edilmediği ve bittabi mer'iyet mevkiine konulmadığı için epeyce bir karışıklık olmuştur.

Fakat işin asıl mühim cihetini bu zammın ekmeğe yapacağı tesir teşkil etmektedir. Dün Belediyede narh komisyonu toplanıp bir karar vermemiştir. Bugün un pahalı olduğu için fırıncılar müşkül vaziyette kalacaklarını ileri sürmektedirler.

İstanbula atlı araba akını

Civarlardan gelip yolcu taşıyan arabalar çoğalmağa başladı

Teksi ve tramvay buhranı dolayısile halkın nakil vasıtası ihtiyacını karşılayarak kazanç temin etmek için civar köy ve kasabalardaki binek arabaları şehre akın etmeğe başlamışlardır. Belediye bunlara beklemek üzere durak mahalli tayini mecburiyetinde kalmıştır. Bazı yük araba sahibleri de bu işi daha kârlı bularak köşede bucakta buldukları faytonlar ve yaylı arabalarla yolcu taşımağa başlamışlardır. Diğer taraftan sabahleyin işleri başında bulunmak mecburiyetinde kalan bazı dükkân sahibleri ve müstahdemleri sabahları muayyen yerlerde birleşerek herkes kendi hissesine isabet eden parayı vermek şartile taksilere binerek vaktî zamanında iş başında bulunmaktadırlar.

Tünel kayışı temin edildi

Üç, dört ay zarfında Tünele yeni kayış temin edilmediği takdirde Tünelin faaliyetini tahdid mecburiyetinde kalacağını yazmıştık. Haber aldığımıza göre İngiltereye Tünel kayışı siparişi verilmiştir. Bunun muayyen müddet zarfında geleceği, binaenaleyh Tünelin tatil tehlikesi geçirmiyeceği anlaşılmaktadır. Hükûmet döviz müsaadesi verdiğinden tramvaya lüzumu olan diğer malzeme de sipariş edilmek üzeredir.

İki gün içinde

27 eroinci suc üstü yakalandı

Son iki gün zarfında şehrin muhtelif semtlerinde eroin ve esrar satan 24 kişi suç üstünde yakalanmıştı.

Bunların hemen hepsi ufak mikyasta eroin satanlardır. Yakalanan 24 kişiden hemen yarısından fazlasının aynı suçtan muhtelif sabıkaları vardır.

Bunlardan Firuzağada yakalanan sabıkalı köfteci Mustafada 12 gram, Fatihte Kırkçeşme sokakta oturan Methiyenin evinde de 34 paket bulunmuştur.

Ankaraya mühim miktarda lâstik geldi

Ankara 7 (Telefonla) — Basra yolile ticarî mübadelelerin inkişaf ettiği görülmektedir. Bu yolla ithal edilen mühim miktarda otomobil lâstiği Ankara gümrüğüne geldi.

5 muhtekir

Dün tevkif edilerek mahkemeye verildiler

İstanbul adliyesinde, dün millî korunma kanununa muhalif hareketten beş kişi tevkif edilmiştir.

Baharatçı Cemal, Ali, Sıtkı haklarında açılan dava, İstanbul ikinci asliye ceza mahkemesine yollanmış. 220 kuruştan satmaları icab eden yeni baharı 270 e sattıkları ve elden ele zincirleme yolile iş yaptıkları iddia edilen bu üç kişi haklarında, oraca tevkif kararı verilmiştir.

Evvelki gün toptan pil satışında ihtikâr yapmaktan Sultanahmed ikinci sulh ceza mahkemesinde tevkif olunan tüccardan Salamon Eskinazi ile bu pilleri fazla fiatla sattıkları mevzuu bahsolan Yako Gabayla, Baruh Gabay haklarında da, Sultanahmed üçüncü sulh ceza mahkemesince tevkif müzekkereleri kesilmiştir.

ADLİYEDE

Bir cinayetin muhakemesine başlandı

İstanbul birinci ağırceza mahkemesinde, dün yeni bir muhakemeye başlanmıştır. Tahsin Durmazgider adlı maznunun, bir geceyarısı, Eyübsultanla Defterdar arasındaki yolda arkadaşlarından Osmanı çakı ile öldürdüğü, Hamdiyi de yaraladığı iddia olunmaktadır. Tahsin Durmazgiderin o gece hayli içtiği ve arkadaşlarile bir para kavgasında bu suçları işlediği mevzuu bahistir. Kendisi kısmen inkâr, kısmen de ikrar etmektedir. Muhakemenin devamı, şahidlerin çağırılmasına kalmıştır.

Sahte pasaportla gelenler tevkif edildi

Sahte pasaportla İstanbula gelen Alois Şmit ve Mikail Herman adlı iki ecnebi, dün adliyeye gönderilmişler. Sultanahmed üçüncü sulh ceza mahkemesinde sorguya çekilerek, tevkif edilmişlerdir.

Altı sene evvelki cinayete dair tahkikat

Altı sene evvel Kasımpaşada birlikte oturduğu Fatma Nadideyi iple boğarak evinin bahçesine gömen ve iki sene sonra ölen bakkal Zekinin cinayeti etrafında, son günlerde tahkikat başlamıştı. Zekiyi bu cinayete teşvik ettiği idiasile İhsan ve suç delillerini imha ettiği iddiasile Tayyar, birinci sorguya gönderilmişler, tevkif edilmişlerdi. Dün her ikisi de serbest bırakılmıştır. Tahkikata devam olunuyor.

HEM NALINA HEM MIHINA

Ne güç almışlardı; ne kolay verdiler!

Nihayet Bingaziyi de verdiler. Göz diktikleri ilk hedef olan İskenderiye nerede, iki ay sonra, üste verdikleri Bingazi nerede? Bütün buralarını ne güç ve ne pahalı almışlardı; ne kolay ve ne ucuz verdiler!

İtalyanlar, Bingazi önüne 1911 senesi birinciteşrininin 18 inci günü gelmişlerdi. Kuvvetli bir harb filosunun himayesinde asker dolu nakliye gemileri, müstahkem olmıyan bu açık limana girdiler; karaya çıkardıkları bir muhabere memurile ertesi gün öğleye kadar şehrin teslimini, yoksa cebren alınacağını hükûmete resmen bildirdiler. Ertesi gün öğle olduğu zaman, harb gemilerindeki İtalyanlar dürbinle beyaz bayrak aramağa başladılar. Bu şehirde, döğüşmeden memleket verecek Türk memuru yoktu. İtalyan harb gemileri, şehrin garb tarafında bulunan Culyaf mevkiine deniz silâhendazları çıkarmağa kalkıştılar. Burada piyade, süvari ve jandarmadan mürekkeb sadece tüfeklerle müsellâh 150 kişilik bir Türk kuvveti vardı. Tabiî tüfek menzili haricinde sahile yaklaşan İtalyan muhriblerinin seri ateşli topları, şiddetli salvolarına rağmen, bir avuç kahramanı yerinden ayıramıyor; İtalyan deniz silâhendazları karaya çıkamıyorlardı. Nihayet büyük harb gemileri de irili ufaklı toplarını çevirdiler. 150 Türkün üstüne 150 top ateş ediyordu. Nihayet, demir sağanağı bu kahramanların bir kısmını Bingazinin kızıl topraklarına gömdü; kalanlar çekildiler. İtalyanlar da Berke denilen bu mıntakayı işgal ettiler.

Musademe devam ederken zırhlılar, Bingazi kasabasını da topa tutmuşlardı. Halk, en ziyade İngiliz konsoloshanesi civarına iltica etmişti. Burasının topa tutulmıyacağını umuyorlardı. İtalyanlar, oraya da ağır mermiler attılar, konsoloshane de hasara uğradı. İtalyanlar, Yahudilere anlaşılan daha o zamandan düşman imişler ki attıkları büyük çaplı güllelerle konsoloshanenin yanındaki ev yıkılarak içine iltica edenlerden on kadar musevi öldü.

Bingazi ağır gemi toplarının ateşi altında yanıp yıkılıyordu. Gece yaklaşırken kasaba enkaz yığınına dönmüştü. Kahraman İtalyan deniz topçusu, açık bir şehrin yurdlarını tahrib etmek, halkını öldürmekte müstesna bir muvaffakiyet ve şehamet gösteriyordu. Bu büyük kahramanlık, elbette İtalyan donanmasının altın kitabına plâtin harflerle yazılmıştır. Gece, şehrin nüfuzlu eşrafından Mansur Kâhya, idare meclisi azasını toplayarak onların reyile şehri İtalyanlara teslim etmeyi kararlaştırdı; sahilden fener göstermek suretile teslim işareti verildi. İtalyanlar da ateşi kestiler. Ertesi gün 20 birinciteşrin 1911 de İtalyan askerleri mukavemet görmeden Bingaziyi işgal ve örfî idare ilân ettiler.

Fakat işgal Bingazi kasabasının duvarları içine münhasır kaldı. Buraya koşup gelen Türk zabitlerile bir avuç Sünusi, İtalyanları, bütün Trablusgarb - Bingazi sahillerinde birkaç limana hapsettiler. Balkan harbi çıkıp da Osmanlı İmparatorluğu İtalya ile acele sulh akdetmeğe mecbur oluncaya kadar, onlar, bu sahillerde, zırhlılarının top menzili haricine çıkamadılar. 1911 den 1914 e kadar 60 - 70 bin kişilik bir ordu ile uğraşarak dahilde bin zahmetle işgal edebildikleri bazı karakolları da İtalyanlar, o senenin mayısında, harbe girdikten sonra, tekrar kaybettiler.

Daha 1914 sonbaharında Fizanlılar, İtalyanlara karşı kıyam etmişlerdi. 1915 yazında büyük Sünusi Şeyhi Ahmed Şerif, evvelâ küçük yelkenlilerle, daha sonra Alman denizaltı gemilerile kendisine iltihak eden Türk zabitlerinin kumandasında, Türk üniforması giymiş 10,000 kişilik bir Türk - Sünusi ordusu teşkil etti. Bu kuvvetlere Enver Paşanın kardeşi Nuri Paşa kumanda ediyordu. Mücahidin ordusu yavaş yavaş 30 bin kişiye çıktı; sonra buraya Nuri Paşanın yerine Şehzade Osman Fuad Efendi gönderildi.

Türklerle Sünusiler 1915 ve 1916 da hedeflerine kısmen vardılar. Dahilde tek İtalyan kalmamıştı. Gat ile Gadames'dakiler, Tunusa iltica etmişlerdi. Cebeldekiler esir, topları iğtinam edilmişti. İtalyanlar, gene sahilde gemi toplarının himayesi altına iltica ettiler. Birer müstahkem ordugâh haline konulan Zuara, Trablus, Homus, Bingaziye sığınan İtalyanlar, bu mevkiler arasında yalnız denizden muvasala temin edebiliyorlardı. Homus'un yanıbaşındaki Misrata körfezi ise, onların burnunun dibinde, Türk - Sünusi kuvvetlerinin ihtiyaçlarını temin eden bir ikmal limanı hizmetini görüyordu.

Bütün Büyük Harb böyle geçti; 1922 ye kadar aynı vaziyet devam etti. 1922 den sonra, İtalyanlar tedricen, Trablusgarb ve Bingaziyi ele geçirdiler. Bu arada, Mareşal Graziani, Bingazi mıntakasında 1932 ye kadar uğraştı. Yaptığı mezalimi anlatmıştım. 80,000 kişiyi sürdükten ve teslim olanları bile idam ettikten sonra, buraları yerli halkını belki yarı yarıya azalttı; ancak böylelikle Bingazi mıntakasına hâkim oldu.

Evet, ne kadar güç almışlardı, ne kadar kolay verdiler. 1911 den 1932 ye kadar 21 senede aldıkları bu yerleri iki ayda teslim ettiler. Mareşal Graziani, 9 birinci kânun gecesi Siren'le hurma ve muz bahçeleri arasındaki karargâhında, rüyasında Kahireye giriyordu; fakat nefis Kiyanti şarablarının verdiği mahmurluğu geçmeden Bingaziyi vermeğe mecbur oldu. Bu sür'ate diyecek yok! Halbuki içimizde 30 ikincikânun sabahı Derneyi terkeden İtalyanların bir hafta içinde takriben 300 kilometreye yakın bir geri sıçrayışla Bingaziyi vermelerini, ağır bir ric'at telâkki edecek kadar haksızlık edenler var. Ne yapsınlar, adamcağızlar, bir günde 300 kilometre kaçacak değillerdi ya!

MAARİFTE

Teneffüslerde de ders vermek usulü kalkacak

Ders senesi sonunun yaklaşması dolayısile, programını bitiremiyen bazı orta mekteb ve lise muallimlerinin, öğleden sonraki etüd saatlerinde ve hattâ teneffüslerde talebeye ders verdikleri görüldüğünden, çocuk velilerinin hakkı itirazını mucib olmuştur.

Maarif Vekâleti, etüd saatlerini, bilhassa evde çalışma vaziyeti müsaid olmıyan talebelere bu imkânı vermek ve umumiyetle çocukların dinlenmesini ve serbest mesaisini temin etmek maksadile kabul ettiğinden, isteyen muallimin bu saatleri işgal etmesi Vekâletin takib ettiği prensipe aykırı olarak görülmektedir. Yapılan şikâyetler üzerine maarif müdürlüğü de mesele ile alâkadar olmuş, bu hususta tahkikata başlamıştır.

Yeni ilk mektebler hazırlanıyor

Maarif müdürlüğü, şehrin ilk mekteb ihtiyacını gözönünde tutarak önümüzdeki ders yılında açılacak mektebler için şimdiden hazırlıklara başlamıştır.

Vefa karakolu karşısında millî emlâke aid olan bina ile, Beşiktaşta Barbaros türbesi civarındaki eski rüşdiye binasının ihtiyaca uygun olup olmadığı tetkik edilmektedir.

IKTİSAD

Deri ve kösele tevziatı

Yeni gelen deri ve köselelerin tevziatı için fiat murakabe komisyonu tarafından verilen karar mucibince millî sanayi birliği ve deri ithalât birliği mümessillerinin iştirakile dün fiat murakabe teşkilâtı âmiri Muhsin Bacın riyaseti altında bir toplantı yapılmış ve tevziat esasları kararlaştırılmıştır.

Dünkü ihracat

Dün şehrimizden 400,000 liralık ihracat yapılmıştır. Bu ihracat çeşidli maddelerden muhtelif memleketlere olmuştur.

Dün Almanyadan, demir eşya ve diğer bazı maddeler ile Rumanyadan kâğıd ve mukavva gelmiştir.

ÜNİVERSİTEDE

İmlâ lûgati için bir komisyon kuruldu

Yeni imlâ lûgatini tanzim için, lâzımgelen esasları hazırlamak üzere Ankarada kurulan komisyondan başka İstanbulda Edebiyat Fakültesinde de mütehassıs profesörlerden mürekkeb bir komisyon teşkil edilmiş ve faaliyete geçilmiştir. Orta mekteblerden için bu sene tecrübe edilmekte olan gramer taslağından alınan neticelere göre gelecek ders senesi başında asıl kitab yazılmış olacağından komisyonların tespit edecekleri esaslardan da istifade edilecektir.

Küçük hikâye

Onyedi kızlar

Orhan Rahmi Gökçe

Yirmi kişilik bir süvarî müfrezesi donmuş derenin sağ tarafında, dalları karlı örtülü ağaçların arasından hızla köye girdi. Müfrezenin başındaki sakalları uzamış, genç zabit, üzengilerin üzerinde doğruldu.

— Heeey!... Arkadaşlar, köylüler!..

Diye seslendi, cevab olarak bir kapı açıldı, ihtiyar bir köylü kadın gözüktü. Zabit, atını ona doğru sürdü:

— Analık!.. Bu köyde başka insan yok mu, muhtar, hoca falan?..

Kadın:

— Yok oğul, dedi. Hepsi de askere gitti. Horoz bile yok köyde.. Hep karı, kızan kısmı kaldık..

Zabit çehresini buruşturdu:

— Zavallılar, dedi. Düşman da geliyor. Ne olacak şimdi?..

Ve atını ilerdeki harab mescide doğru sürdü, bir kaç pencere açıldı. Korkak, mütecessis bazı ihtiyar, genç, kadın, kız, çocuk çehreleri gözüktü. Süvariler mescidin avlusunda atlardan indiler. Soğuğa rağmen terlemişlerdi. Zabit, bir sigara yaktı. Sonra etrafına bakındı:

— Ah, dedi. Bir yudum sıcak bir şey olsa...

Askerler atları ayaz tutmıyacak bir köşede toplamışlardı. Bir aralık, ayni ihtiyar kadın gözüktü. Onu başkaları da takib ediyorlardı. Gelenlerin ellerinde, taslar, tencereler, kaşıklar, bardaklar, koltuk altlarında ekmekler vardı.

Tereddüdsüzce yaklaştılar:

Çorba, dağ otlarından yapılmış çay, bulgur, nohud...

Askerler toplandılar. Zabit, düşünceli idi.

— Haydi siz yiyin çocuklar, bana bir kahve getirilsin kâfi... Vaktimiz de yok, vazifemiz de mühim.. .

Küçük köy çocukları, mescid kapısında, genç kızlar, duvarın arkasında toplanmış, onlara bakıyorlardı. .

Kahve sözünü duyan genç bir kız atıldı:

— Bizim kahve daha iyi.. Nohudu az... Üç yıldanberi saklıyorduk; belki bir misafir gelir diye..

Ve koşarak; uzun, beline vuran saçlarını sağa sola savurarak kayboldu.

Zabit ikinci sigarayi bitirmişti ki, kahve geldi. Bunu getiren genc ve güzel bir dağ kızı idi. Zabitin gözleri yaşardı. Sıtma tutmuş gibi titriyor, başı şiddetle ağrıyordu.

— Düşman geliyor,

Diye düşünüyordu. Kahveyi sür'atle içti ve askerlere bir işaret fırlattı. Hepsi de, mihaniki bir sür'at ve intizamla atlarına sıçradılar, Mesçid avlusunda; bir «Allaha ısmarladık» dalgası duyuldu, onu nal sesleri takib etti. Zabit, en geriden geliyordu. Bu defa ayni ihtiyar kadının sesini duydu ve durdu. Kadın başını ağır ağır salladı:

— Oğul, sana bir diyeceğim var!..

— Söyle anacığım...

Kadın, hayvanın sağrısına dayandı, gözlerini zabitin çehresine dikti :

— Anladım, alın yazımız çok karaymış... Düşman geliyor değil mi?

Zabit, bu bakışlar karşısında mukavemet edemiyeceğini anladı ve gözlerini karlı tepelere doğru çevirdi.

İhtiyar kadın devam etti:

— Ah oğul.. Kendimize yanmıyorum. Kızlarımızı ne yapacağız? onlar ne olacak!.. Hele bir düşün; onlar ne yapiarlar?.

Ve, ileriye doğru seslendi :

— Kızlar, kızlar!..

Beş, on genc kız, sür'atle geldiler, fakat zabit artık onlara bakmıyordu.

— Bak oğul, şunlara bak.. Bu diyarın en güzelleri, bizim köyde yetişirdi...

Zabit, içinden:

— Of Allahım, diye inledi, keşki bir kurşun yiyip ölseydim de bunları duymayaydım...

— Söyle oğul!.. Çağır askerlerini!..

— Ne olacak?.

— Hepimiz şuraya dizilelim; bağrımıza çekin kurşunları, ondan sonra bırakın, gidin.. .

Ve, kızlar, bir hıçkırık tufanı içinde bağırıştılar:

— Öldürün bizi, onlara bırakmayın..

Zabit gayriihtiyarî haykırdı:

— Susun intihar ederim, bunu yapamam... Yapamam.. Aslâ!..

Ağlıyordu. Süvariler de dönüp gelmiş, göz yaşları içinde kızlara bakıyorlardı. Zabit nihayet kendini topladı ve sordu:

— Kaç kız var?.

İhtiyar bir kadın, evvelden saymış gibi;

— On yedi, dedi, on yedi.. Öbür tarafına bakma!...

— Çabuk, derhal toplansınlar.. Atlarımızın terekesinde götürürüz..

On dakika sonra matemli bir helâlaşmanın göz yaşları içinde, genc kızlar süvariler terkelerine binmiş, ayrılıyor ve arkalarında mechul bir âkıbete teslim olan yaşmaklı ihtiyarlar, çocuklar ağlaşıyorlardı.

***

Zabit, dürbünü ile karşı dağlara baktı. Düşman süvarilerinin gelmekte olduklarına hiç şüphesi yoktu.

Atları yorulmuştu. Esasen aç olan hayvanlar, iki kişiyi zorla taşıyor ve gittikçe mecallerinin kesildiği görülüyordu. Bu gidişle, belki de bir, iki saat sonra hayvanlar büsbütün yoldan kalacaklar ve hepsi de düşmanın eline düşecekler. Zabit mütemadiyen düşünüyordu.

Bir dere kenarında mola vermişlerdi. Zabit, hiç olmazsa yarım saatlik bir uyku ihtiyacını şiddetle hissediyordu.

— Arkadaşlar, biraz kestirelim

SON HABERLER

Siyasî İcmal

Bingazi zaferi

Yıldırım sür'atile hareket eden İngiliz kuvvetleri dün Bingaziyi de zaptederek mühim bir zafer daha kazandılar ve harbe girişinin yedinci ayını tamamlamak üzere olan İtalyanın maddi varlığına ve manevi nüfuzuna ağır bir darbe daha indirdiler.

İngilizler Mısırdaki ordularının Mısır - Libya hududunu aşarak ve İtalyanın Libya ordusunu adeta imha ederek, eski adile Sirenika, bizim tarihimizdeki adile Bingazi eyaletinin en kısa müddet içinde zaptını ikmal etmeyi, harb tarihlerinin en parlak ve en muvaffak hareketi saymaktadırlar. Ve bu telâkkilerinde haklıdırlar. Çünkü daha bir kaç ay önce, İtalyan ordusunun Sidi Barrani'de kurduğu teşkilâtı tamamlar tamamlamaz Mısırı istilâ etmesi ve Süveyş kanalına vararak eşsiz bir zafer kazanması bekleniyordu. İtalyan ordusu nam ve hesabına ileri sürülen bu çeşid hayal ve şişkin iddialara kat'i bir hakikat süsü vermek için her şey yapıldığı için bu büyük iddiaların bir şey dogurması da umuluyor ve netice, bir çok muhitlerde bir hayli endişe ile takib ediliyordu. Fakat İngilterenin Mısırdaki ordularının başkumandanı General Wavell'in basiretli bir ilham eseri olan mukabil harekete geçmesi ile vaziyet öyle bir tahavvül arzetti ve tâ Habeş harbindenberi hazırlanmakta olan İtalyanın Libya ordusu o kadar sür'atle yıkıldı ki bütün dünya kendini hayretten alamadı. Sidi Barrani'nin zaptı üzerine Sallum düştü, daha sonra Tobruk, daha sonra Derne sukut etti. İtalyan ordusu eriyor fakat İtalyan radyoları mukabil hareketin pek yakın olduğunu ve İngilizlere müthiş bir tuzağın hazırlandığını söylüyordu. Bu sözlere bakarak İtalyan ordusunun Derne ile Bingazi arasında arazinin müsaid olmasından istifade ederek İngiliz taarruzunu durdurması beklendi. Fakat bu intizar da boşa gitti ve nihayet İngilizler Bingaziyi yıldırım sür'atile zaptetmekle İtalyan ordusunun hiç bir tuzak hazırlamadığını ve esaslı hiç bir mukavemet göstermek niyetinde ve kudretinde olmadığını bütün dünyaya gösterdiler.

Çok büyük iddiaları takib eden bu çok büyük mağlûbiyet harb tarihi edebiyatında, belki de tezadın en acı misali olarak gösterilecektir.

Bir tarih:

Bingazinin zaptı ile Libyayı teşkil eden Sirenika ve Trablus ülkelerinden biri İngilizlere geçmiş oluyor. 230,000 murabba mil genişliğinde olan bu ülke İtalyaya gerçi 1912 de geçmişti. Fakat İtalya buraya kolay kolay hâkim olamadı. Türk zabitlerinin yüksek himmet ve şecaati sayesinde İtalyanlar Trablus harbi esnasında sahilden ileriyemedikleri gibi İtalya ile Osmanlı devleti arasında sulhün imzalanmasından sonra Sünusilerin gösterdiği mukavemet de İtalyanların Bingazi içlerine doğru ilerlemelerine imkân vermemiş, geçen büyük harb sırasında İtalyan işgali Akdeniz üzerinde bulunması bir kaç mevkii aşamamış, ancak 1919 dan sonra İtalyanlar Bingazi eyaleti ile daha ciddi bir surette meşgul olmağa fırsat bulmuşlardı. Fakat İtalyanlar ile Bingazinin en belli başlı unsuru olan Sünusiler arasındaki muharebeler 1926 senesine kadar devam etti ve İtalyanlar ancak 1925 kânunuevvelinde Mısır ile yaptıkları bir anlaşma üzerine Sünusilerin merkezi olan Cağbib vahasını işgal ettikten sonra Bingazinin içlerindeki varidiyetlerini tahkim edebildiler. İtalyanlar, ve bilhassa bugün Libya ordusunun başında bulunan Mareşal Graziani, bu sıralarda Sünusilere karşı tüyler ürpertici zulümleri reva görmüş, bunların rüesasından bir çoğunu tayyarelerle uçurup yükseklerden yere attırmak suretile imha ettirmişti.

İtalyanların uğradıkları hezimet bütün Bingaziyi kurtarmış olduğu için Mısır ve muhtelif yerlere iltica eden Sünusilerin yurdlarına dönmeleri ve kendilerini yeniden derleyip toplamaları beklenir.

Mukabil bir taarruz beklenir mi?

Acaba İtalyanlar bütün Sirenika'yı kaybettikten sonra mukabil bir taarruz yapabilirler mi?.

Fakat bu ihtimal, son derece zayıftır. İtalyanların böyle bir hareketi ancak Trablusgarb şehrine dayanarak yapmaları icab eder. Trablusgarb ile Bingazi arasındaki mesafe ise 670 kilometre kadardır. Binaenaleyh İtalyanların farzı mahal olarak böyle bir teşebbüse girişecekleri farzedilse dahi Bingaziye yerleşen İngiliz kuvvetlerinin son senelerde 500,000 sterlin sarfile ıslah edilen Bingazi limanından istifade edecek olan İngiliz donanmasının ve İngiliz hava kuvvetlerinin bu teşebbüsü akamete uğratacağı şüphe götürmez.

Elhasıl İngilizler Libyada hakikaten mühim bir zafer kazanmışlar ve İtalya İmparatorluğunu yıkmak yolunda geniş bir merhale daha geçmişlerdir.

Ömer Rıza DOĞRUL

Gıda maddeleri nizamnamesi

Muhtelif yiyecek eşya hakkında mühim maddeler konuyor

Ankara 7 (Telefonla) — Gıda maddelerine aid nizamname projesinin Devlet Şûrasınca tetkiki bitmek üzeredir. Et müstahzaratının hayvan sağlık zabıtası kanununa göre daimi kontrola tâbi tutulması mecburi olacaktır. Kıyma halinde et satılmıyacaktır. Konserve kutularında yapanların sarih adresleri ve unvanları bulunacaktır. Şekerlemelerde cüz'i miktarda glikoz kullanılabilecektir. Memba suları, belediyelerin hususi müsaadesi ve sıkı nezareti altında mühürlü kablarla satılabilecek, bu suların tesisatı Sıhhat Vekâletinin gösterdiği şekilde olacaktır.

Nizamnameye kahve hakkında da madde konulmuş ve bu maddenin tağşiş edilmemesi için tedbirler alınmıştır.

Zaferin pahası!

İngilterenin bir buçuk milyar harb tahsisatını tereddütsüz kabulü bunu gösteriyor

Ankara 7 (Telefonla) — Avam Kamarası, İngiltere Maliye Nazırı Sir Kingsley Wood'un talebini kabul ederek bir milyar 600 milyon sterline balig olan yeni tahsisatı reye koymadan kobul etmekle, İngilterenin her türlü mali fedakârlıklarda bulunmaya hazır olduğunu ispat ediyor. Maliye Nazırının izahatından anlaşıldığına göre, geçen sene günde 5 milyon sterlin olan masraflar, bu sene günde 12 buçuk milyonu, yani yuvarlak bir hesabla günde 70 milyon Türk lirasını bulmaktadır.

Yeni Japon sefiri Amerikada

San Fransisko 7 (a.a.) — Japonyanın Amerikaya tayin ettiği yeni büyük elçi Amiral Nomura dün San Fransisko'ya gelmiştir. Japon amirali, gazetecilere beyanatta bulunarak, Japonya ile Amerika arasında muslihane bir surette halledilemiyecek bir mesele olmadığını söylemiştir.

Bulgaristanın yeni askerî tahsisatı

Sofya 7 (a.a.) — D. N. B. Meb'usan meclisi, Harbiye Nezareti için 240 milyon levalık munzam bir kredi kabul etmiştir. Meclis, ayrıca şimali Bulgaristanda elektrik tesisatı yapılması için de 100 milyon levalık bir tahsisat kabul eylemişitr.

Kısa Haberler

★ Vichy 7 (a.a.) — İsviçrede enterne edilmiş olan Fransız askerlerinin vatana iadesi nihayete ermiştir. Son Fransız askerlerini hâmil tren, dün Fransız hududuna gelmiştir.

★ Wellington 7 (a.a.) — İngiliz Levazım Nezaretinin mümessili Harold Heath, Aukland'a gelmiştir. Leath tankların ve sair muharebe arabalarının imali hakkında yeni Zelnda hükûmetine vesayada bulunacaktır.

★ Helsinki 7 (a.a.) — Üç bin beş yüz ton hacmindeki ve Penang adındaki büyük bir Fransız yelkenlisi, cenubi Amerikadan hububat yüklü olduğu halde gelirken İrlanda sahillerinde batmıştır. Mürettebatını teşkil eden 18 kişi ölmüştür.

★ Bratislava 7 (a.a.) — Stefani ajansından: Slovak parlamentosu, dün Reisicumhurun ve kordiplomatiğin huzuru ile akdolunan mutantan celsesinde Slovakyanın üçüzlü misaka iltihakına müteallik projeyi tasvib etmiştir.

★ Moskova 7 (a.a.) — Komünist gençliği birliğine mensub 12 genc dün 5000 metre kadar bir irtifadan paraşütle atlamışlardır. Bu sırada diğer bir tayyareden paraşütle kayaklar atılmıştır.

★ Moskova 7 (a.a.) — Tas ajansı bildiriyor: Dün Belgradla Moskova arasında doğrudan doğruya telsiz telgraf muhaberatı başlamıştır.

Tehlike yaklaşırken!

İrlanda da şehirler deki çocukları tahliyeye hazırlanıyor

Dublin 7 (a.a.) — Serbest İrlanda hükûmeti, tahmin edilmez hâdiselerle lüzum hasıl olduğu takdirde tatbik olunmak üzere, Dublin'deki ve Kingstown eyaletindeki çocukların tahliyesi için tedbirler almaktadır. Bu proje, hükûmet tarafından kadın ve çocukların hayatlarının kurtarılması elzem telâkki edildiği zaman mer'iyet mevkiine konacaktır.

Rumanyada tasfiye buhranı bitmedi!

Münevver lejiyonerler Antoneskodan teşkilâtın "temizlenmesini,, istediler!

Bükreş 7 (a.a.) — Röyter: Son isyanda methaldar altı Demir Muhafız, Hitler gençliği üniformasını lâbis oldukları halde dün akşam bir polis ve asker karakol müfrezesi tarafından yakalanmıştır. Bunların üzerinde tabanca ve bomba da bulunmuştur.

Askeri makamların neşrettiği bir emirname mucibince, ordu cüzütamları, umumi nizamın idamesini ve gece dışarı çıkma yasağına riayeti temin etmek maksadile Bükreşte gece gündüz devriye gezeceklerdir.

Bundan böyle, silâh altına çağırılabilecek olan bütün Yahudi doktorlar, eczacılar, mühendisler ve mimarlar, rütbelerini muhafaza edecekler, fakat üniformaları üzerinde bir hususi işaret taşıyacaklardır.

Dün akşam entelektüel lejyoner - lerden bir grup bir toplantı yapmış ve bu toplantıda asilerin şeri Horia Sima'nın hattı hareketini takbih etmiştir. Bu entelektüel lejyonerler, Demir Muhafız teşkilâtının isyanı çıkaran veya isyana iştirak eden bütün lejyonerlerden temizlenmesi icab ettiğini bildirmiş ve müttefikan General Antonesko'ya müzaheterlerini ilân eylemişlerdir.

Transilvanyada bir çarpışma

Bükreş 7 (a.a.) — D. N. B. Dahiliye Nezaretinin neşrettiği gündelik tebliğde, jandarma kuvvetlerile bir lejyoner grupu arasında Transilvanyada Danau nahiyesinde bir çarpışma olduğunu bildirmektedir. Bu çarpışma 2 şubatta vuku bulmuştur. Bir lejyoncu yaralanmıştır.

Bu hâdise istisna edilirse, memleketin her tarafında sükûnet vardır. Bugüne kadar yapılan tevkifat yekûnu 6576 dır. Bunların 3061 i Bükreştedir.

Eski Hollanda Başvekili Almanlara iltica etmiş!

Londra 7 (a.a.) — Resmen öğrenildiğine göre, Holanda hükûmeti tarafından hususi bir vazife ile Holanda Hindistanına gönderilen eski Başvekil Jonkler de Geer Alman işgali altında bulunan Holanda topraklarına gitmek üzere Lizbondan ayrılmıştır.

Londrada bulunan Holanda hükûmeti tarafından bu münasebetle neşredilen bir tebliğde Jonkler de Geer'in bu hareketi nefretle takbih edilmekte ve İngilterenin yanıbaşında müşterek düşmana karşı mücadeleye devam etmek hususundaki kat'i karar teyid edilmektedir.

Çan - Kay - Şek Japonlara bir darbe daha indirdi!

Honan'daki muharebede Japonlar, 20 bin zayiat verdiler

Çin milli kuvvetlerinin Başkumandanı Mareşal Çan - Kay - Şek

Çunking 7 (a.a.) — Çin askeri sözcüsünün bildirdiğine göre, Honan eyaletindeki Çin kuvvetleri büyük Japon taarruzunun istikametini şimale doğru değiştirmeğe muvaffak olmuş ve Japonlar 20 bin ölü ve yaralı vermiştir. Japonlar, esas üslerini teşkil eden Sinyang'a doğru geri püskürtülmüştür.

Japonya Siamda üsler alıyormuş

Nevyork 7 (a.a.) — Tas: Ünited Press'in verdiği bir habere göre, Japon harb gemileri Siyam nehirlerinden Menam'ın mansabında demirlemişlerdir. Bangkok bu nehir üzerindedir. Japon gemilerinin gelmesi Siyamla Fransız Hindiçinisi arasında müzakerelere Japonyanın tavassut etmiş olmasına mukabil Japonyanın Siyam körfezinde kendisine üsler verilmesini Siyamdan istemesile alâkadar görülmketedir.

Hong Kong mıntakasında vaziyet

Hongkong 7 (a.a.) — Tamşüy ve Şayşung'un Japonlar tarafından işgali üzerine Hongkong'un karşısındaki Kovloon İngiliz mıntakası ile Kanton arasında kara münakalâtı kesilmiştir.

Çin mahfilleri Japonların Şayşung tarikile Hongkong ve dahili Çin arasındaki yolu kesmek hususundaki teşebbüslerine hiç bir ehemmiyet atfetmemektedirler.

Roosevelt'in mümessili Çinde

Şüng-Kîng 7 (a.a.) — Ruzveltin hususi mümessili Currie bugün Hongkong'dan Şung - King'e gelmiştir. Kendisinin refakatinde federal reserve bankın bir mümessili de bulunmaktadır.

Mektebliler arasında atış müsabakası

Ankara 7 (a.a.) — Beden Terbiyesi Genel direktörlüğü, her sene şubat ayı zarfında yüksek mektebler, liseler ve orta okullar arasında Genel Direktörlük atış müsabakası namile bir atış müsabakası tertib etmeğe karar vermiştir. Bu müsabakalara önümüzdeki pazar günü başlanacak ve 9/3/941 pazar günü son verilecektir.

Firarı, Almanyaya gitmeğe tercih eden Almanlar

Belgrad 7 (a.a.) — A. F. İ.

Baltık memleketlerinden Almanyaya çağırılmış olan iki Alman bir kaptan kaçmışlar ve bir trenin altında saklanarak Yugoslavyaya gelmişlerdir. Bu Almanlar memleketlerine iade edilen Almanların maruz kaldıkları muamelelerin kendilerine hapis tehlikesini göze aldırmağı tercih ettirmiş olduğunu söylemektedirler.

Avustralya Başvekili Kahirede

Kahire 7 (a.a.) — Avustralya Başvekili Menzies, dün sabah Kral sarayına gitmiş, bilâhare Veliahdi, sonradan Başvekili ziyaret etmiştir.

Menzies, Kahirede İngiliz büyük elçisinin misafiri olarak büyük elçilikte ikamet etmektedir.

Kütle ruhiyatı

— 2 — [*]

IRKÎ - İRSÎ İSTİDAD

ve bugünkü dünya hâdiseleri

Yazan: **Dr. Rükneddin Fethi**

1939 Cihan Harbi kütle ruhiyatını tetkik ve mütalea bakımından mebzul bir müşahede sahası temin etti.

Çeşidli içtimaî hâdiselerin kütle psikolojisine olan teşirlerini, aksülâmellerini bugün cihan çapındaki geniş ruhiyat lâboratuarında, reel bir surette müşahede etmek imkânları mevcuddur.

Çünkü; kütlelerin ruhî bünyelerine doğrudan doğruya tesir edecek içtimaî vâkıalar harble beraber topyekûn ortaya atılmıştır.

Muharebe, zafer, mağlûbiyet, hicret, istilâ, açlık, mahrumiyet, kahramanlık, fedakârlık, propaganda gibi her biri ayrı bir tetkik sahası olan büyük ruhî müessirler şimdi hep beraber bütün dehşet ve azametlerile müşahede sahamızın ortasında bulunmaktadır. Bu müşahedelerin yardımile izahlarında daha kolaylıkla temin edeceğimiz bir çok suallerimiz yok mudur?

Önümüzdeki misal yığınları yarı karanlık bilgi koridorlarını daha güzel ve daha vâzih aydınlatmaktadır.

Bir kaç sual sıralayalım:

Gerek ferd ve gerekse kütle bakımından; kahramanlık, cesaret ve fedakârlık gibi manevî hasletler kisbî mi, yoksa irsî midir?

Bu hususta sosyal pedagojinin müdahale ve muvaffakiyet nispeti ne kadardır?

Bu hasletlerin dejeneresansı nasıl olur?.

Zayıf imanlı üstün teknik; kütle kahramanlığını kahredebilir mi?

Kütlelerin ve dolayısile milletlerin psikolojik zaaf ve kuvvetleri nelerdir? Ve hangi şartlar altında bu zaaf birinci plana geçer ve hangi takyidler onun kuvvetini taze tutar?

Irkların hususî ve yarı ruhî kabiliyet, kıymet ve kudretleri var mıdır?

Bu sualler serisini istediğimiz kadar çoğaltabiliriz. Fakat şüphesiz ki, kısa bir konuşma mevzuu içinde, asırların üzerinde bütün tefekkür ve dikkat kabiliyetini toplıyarak aydınlatmağa çalıştığı bu Psychique théma'ların hepsini burada gözden geçirmeğe imkân yoktur.

Şu satırlarla biz burada bunların ancak bir kısmının sathî bir mukaddemesini yapmağa yelteniyor ve bu günkü zengin Psychique müşahade lâboratuarında kendi objektifimizle görebildiğimiz bazı hususları sadece işaretlemek istiyoruz..

***

Fin - Sovyet kavgasında teknik ve miktar üstünlüğile, kahramanlık derecesindeki cesaretin ve imanın çarpışmasını seyrettik.

Verdiğimiz hüküm teknik ve miktarın, kahhar kuvvetine rağmen imanın ve cevheri temsil eden kalitenin lehine olmuştur.

Tarihte bu kadar eşsiz misallere ancak Türk tarihinde tesadüf olunmaktadır. Henüz sonu alınmamasına rağmen bu güne kadar cereyan eden hâdiselere bakarak, Yunan ve İtalyan mücadelesini de yukarıki neticenin müeyyideleri arasında zikretmek kabildir. Gene on yedi aylık dünya hâdiselerine bakarak vuzuhla ve kat'iyetle söyleyebiliriz ki; kahramanlık cesaret ve fedakârlık; ırkî bir irsiyete istinad etmedikçe, istenen manada kisbî olarak tevlid edilemez. Hangi sosyal doktrini pedagojik bir metod olarak kullanırsanız kullanınız, mevrus kabiliyet daima temeli, esas kaideyi teşkil eder. Temelsiz bir şato ne kadar azametli ve süslü olursa olsun bir iskambil kalesi gibi bahar rüzgârile dahi yıkılır.

Yukarıdaki birinci ve ikinci misal, ayni zamanda sosyal pedagojinin titiz ve disiplinli bir çalışmaya rağmen ortaya koyabildiği verimi göstermektedir.

Buna mukabil mevrus kabiliyet itina edilmedikçe müteredd olabilir. Majinoda şampanyasız ve barsız barınamıyan; Meuse'den kaçarken kucaklarında kadın taşıyan realite, içtimaî tereddinin muşahhas ve şahane örnekleri arasında zikredilebilir.

Irkların batından batına intikal ettirdikleri ruhî istidadları inkâr edilemez. Türkün, İslâvın, Cermenin. Anglo-Saksonun, Lâtinin, ırkî mevrus kabiliyet ve istidadlarını ayni mühteva ve mana içinde mütalea etmemize imkân var mıdır?

***

Bir yerli müşahedeyi yazıma ilâve etmeden geçemiyeceğim.

Bayram tatilinin bir kaç gününü bölgemin yakın bazı köylerinde geçirdim. Köy kahvelerinin peykelerinde bu günkü dünya hâdiselerinin köylü görüşile ve anlayışile tahlilini dinledim.

93 ün, Umumî Harbin, İstiklâl savaşının yılmaz ve bugün yaşlanmış yiğitleri dini cezbeye benzer bir ruh teslimiyetile asker oğullarının ve torunlarının anlattıklarını dinliyorlardı. Bir hikâyenin ortasında dişsiz ağızlı eski bir çavuş heyecanla haykırdı.

— Namussuzum, hükûmet çağırsın şu ihtiyar halimle hududa yayan giderim!

Onları dinledikçe içim içime sığmıyordu. Dehşetli haz duyuyordum. Köyden dönüşte izni biten askerlerden bir kısmile yol arkadaşlığı yaptık. Anası, babası hasretile tutuştukları evlâdlarını uğurluyorlardı. Baktım birisine yalvarıyorlar:

— Bir gün daha kal, yarın gidersin. Sana doyamadık, ne olur?

Asker bu teklifi hayret ve biraz da hiddetle karşıladı.

— Sen deli mi oldun ana? İznim bitti. Anca yetişeceğim.

Karısı ve çocukları da eteklerine sarılmıştı. Daha bir gün gitme gibilerden.

O, hiç istifini bozmadan söylüyordu:

— Orada bizi bekliyorlar!

Arkadaşlarile birlikte arabaya atladı. Köyden uzaklaştık.

Bizim erlerin yüzünde köyünden, karısından ve çocuğundan ayrılmanın üzüntüsünü görmek için beyhude uğraştım. Onlar hep birden bir halk türküsü söylemeğe başladılar. Sesleri canlı ve neş'eli idi.

Bir tanesi arkadaşlarına şöyle sesiendi:

— Vallahi ben kışlayı evden çok özledim.

Hepsi ona hararetle iştirak ettiler.

— Ben de... Ben de öyle!...

Halbuki kışladan ayrılalı henüz beş gün olmuştu.

Kışla ve hudud boyları kahvedeki eski çavuşta olduğu gibi onlarda da bir vuslat heyecanı yaratmıştı. Evlerinden ve ailelerinden çok özlüyorlardı orayı.

***

Bütün ilim dünyasının çözmeğe çalıştığı düğümlerin bazılarının bizde kendiliğinden çözüleyazdığını sezer gibi oluyorum.

Fedakârlık, kahramanlık, savaş, memleket sevgisi gibi manevî hasletler ırkî bir irsiyete istinad etmedikçe kalb bir akçedir.

Bir gecede teslim olan milletler ve hududa, kışlasına saat geçirmeden bir vuslat heyecanile koşan şu bizim köylü yiğitler, bana bu düsturu ne güzel ispat ediyor.

Milletlerin psikolojik kuvveti inanış birliğindedir.

Yerli misal: Dağ başlarından, çoban ağıllarından, köy evlerinden asfalt caddeli şehirlerine kadar ayni iman havası taşıyan bugünkü Türkiyedir. Zafere alışık milletler zaferle şımarmazlar. Örnek Türk milleti. Irkların mevrus istidadları aşikâr ve biyolajik bir kanundur. Misal: Türk ırkının tarihin uzun seyri içinde ışık gibi daima yanan ve parlayan korkusuz cesaret ve savaş kudretidir.

Dr. Rükneddin FETHİ

*] Birinci makale 13/12/940 tarihli nüshamızda çıkmıştır.

Tıbbî ve ispençiyarî müstahzarata dair lâyiha

Ankara 7 (Telefonla) — Tıbbi ve ispençiyari müstahzarlar hakkında daki kanunu tadil eden lâyiha yakında Meclise verilecektir. Müstahzarları taklid edenler sifai hassalarını azaltacak surette yapanlar, taklidleri satanlar ve sattıranlar haklarında hapis ve ağır para cezaları konmuştur. Yerli müstahzarların yalnız toptan değil, perakende satış fiatları da önceden Vekâlete bildirilecektir.

Parise Alman iktısadcıları geliyorlar!

Paris 7 (a.a.) — Havas: Paris radyosu bir çok Alman iktısadcılarının yakında Parise gelerek Fransanın iktısadi vaziyetile Fransız - Alman iktısadi münasebetlerinin müstakbel durumu üzerinde tetkikatta bulunacaklarını haber vermiştir.

Hadiseler Arasında FELEK

Dimyata giderken!

Dün akşam radyocuğumun başında bir yârı vefakâr istasyon ararken akalâca bir şive ile fransızca görüşen Roma spikeri yolumu kesti. Acaba çelebi ne söylüyor? diye merak ettim. Baktım ki; mumaileyh yerde alıp gökte yiyor ve hulâsatan şunları söylüyor:

«— Eğer İngilizler elde ettikleri şu sathî (!) ve mevzil (!) muvaffakiyetlere bakarak muzaffer olacaklarını sanıyorlarsa aldanıyorlar! Onlar günün birinde bu rüyadan (!) uyanacak ve bunun hatırası olarak başlarında büyücek ağrılardan başka eser kalmıyacaktır. Hele durun bakalım! Yakındaki hâdiseler onları bu rüyadan uyandıracaktır. İngilizlerin bilmeleri lâzımdır ki; İtalya müstemlekelerini kaybederek yalnız Avrupada dahi kalsa sonuna, zafere kadar harbedecektir.»

Biz bu çeşid lâfları Fransanın mütarekeye çeyrek kaldığı günlerinde de işitmiş ve bir sabah kalktığımız zaman onun mütareke talebettiğini öğrenerek inkisarla karışık nahoş bir hayrete düşmüştük. Romalı spikerin fransızca söylediği bu kerametleri işittiğimin ertesi sabahı İngiliz kuvvetlerinin 24 saatlik bir harbden sonra Bingazi şehrini zaptettiklerini öğrendik. Lâf değil efendim, Bingazi şehri bu! Sidi Barrani, yok Sollum, yok Bardia, hatta Derne gibi değil; mükemmel, mazbut, modern bir şehir. Ve İtalyanlar burasını müdafaa için Derne ve civarında ciddî bir muharebe vermediklerini söylüyorlardı.

Mümkün olsa da Romalı spikeri bulsam ve:

— Sinyor spiker! Dün akşamki sözlerinizde uykudan uyanacağını söylediğiniz İngilizler Bingaziyi aldılar. Acaba bir kere yoklasanız uyuyan onlar mı, siz mi? diye sorsam!

Uyku ve rüya deyince daima hatırıma gelir ve her münasebette tekrar ederim. Tıflı Hasan Efendi merhum:

«— Uyku garib şeydir. İnsan para bulur, elmas alır, bir takım kıymetli şeyler elde eder; uyandığı zaman eli avcu boştur. Halbuki kazara donuna etti mi, o hâdise hakikatə hemen intikal eder ve uyandığı zaman döşeğini kirlenmiş bulur» dermiş.

Bu rüyada da bakalım uyandığı zaman kimin döşeği kirlenmiş bulunacak?

Şimdi şu birkaç aylık vakayii şöyle gözden geçirelim:

Fransız ordusu Almanların önünde dikiş tutturamayıp çekilir ve artık ciddî hiç bir mukavemet göstermezken İtalya Fransa aleyhine harbe girmişti. Mütarekeden sonra İfşa edilen bazı mahreni malûmata nazaran Fransa, İtalyaya, harbe girmemesi için bir sürü peşkeşler çekmeye hazır olduğunu söylemişti. Ne bileyim, Cibuti, belki Tunus, belki Süveyşte bazı menfaatler, belki Savoi'da tashihler... Mister Çörçil Sinyor Mussoliniye, harbe girmemesi için bir mektub göndermişti.

Bunlara ve İtalyanın bu badirede hiç bir taraftan tehdid edilmemekte olmasına rağmen: «Takdir hükmünü tebliğ etti. İtalyan milleti yazılı olan mukadderatını takib edecektir» diyen şefleri bu artist, bu sulhperver, bu harb istemiyen milleti Fransanın inhidamile bitteceğini sandıkları harbin son perdesindeki «galib» rolüne sokmak istediler.

Fakat işe bakın; ne o roiü yapabildi, ne de piyesin oynanması bitti. Şimdi İtalya yalnız Afrikada yüz binlerce evlâdının kanı pahasına aldığı Habeşistan ve Eritreyi değil, Akdenizin bir İtalyan havuzu olmasına yarayan Bingazi ve Trablusu da kaybediyor. Afrikadaki İtalyan harekâtının hedefi Süveyşi almaktı...

Dimyata pirince giderken evdeki bulgurdan olmanın en canlı misali budur: Süveyşi alamadı, Bingaziyi verdi.

Şimdi merak edilecek cihet eldeki bulgur da gidince İtalyanın ne yapacağıdır!..

B. FELEK

Ege seylâb mıntakasında yeni tedbirler

İzmir 7 (a.a.) — Manisa ile Kırkağaç ve Muradiye Emirâlem istasyonları arasında tren münakalesi henüz temin edilememiştir. Diğer taraftan Aydın hattında Selçuk ve Kozpınar istasyonları arasında demiryolunun mevcud ârızaları tamir edilmektedir. Germencik, Erbeyli istasyonları arasında bulunan köprüden aktarma suretile yolcu nakliyatını temin için lâzım gelen tedbirler alınmaktadır.

Fakat bunun için Selçuk kısmındaki tamiratın ikmali icab etmektedir. Vali Fuad Tuksal Menemene gitmiştir.

Seylâb tehlikesine maruz bulunan Tuzcullu halkının tahliyesi için alınan tedbirlere mahallinde nezaret etmektedir. İzmirden Tire ve Menemene seylâb sahalarına kamyonlarla, sandallar gönderilmiştir. Tire kazasının yeni Çiftlik köyü halkı su istilâsına maruz bulunduklarından Rahmanlar köyüne taşınmışlardır.

Velhasıl

Mükemmel

Dahiliye Vekâleti pasif korunma ve buna benzer masrafları karşılamak için bina vergilerine idari kararlarla bir takım zamlar yapılmasına vergi tarhı Millet Meclisine aiddir diye müsaade etmemiş ve bu yolda alınmış yirmi bin lira kadar bir paranın, mükelleflerin vergilerine tahsil kaydedilmesini emretmiş.

Mükemmel emir. Eğer bu yol, bu kadar kat'i bir şekilde kapatılmasaydı, vergi tarhı gibi millî hukukun başında gelen bir hak, şüphesiz daima hüsniniyetle hareket eden idarî makamların salâhiyetleri arasına girivertir ve alabildiğine giderdi.

Bu güzel kararı alkışlamamak kabil değildir.

« CUMHURİYET » İN EDEBÎ ROMANI : 52

Kızıl Vazo

Yazan: Peride Celâl

— Peki şimdi ne yapacağımızı konuşalım. Evvelâ ve ilk aklıma gelen şeyi söyliyeyim: Onu arayıp bulalım, bir yerde randevu tayin edelim. Bizzat sen git, konuş...

Vücudüm isyanla dimdik oldu:

— Yani mektubdaki kat'i ifadeye, açıkça birbirimizi görmiyeceğimizi söylemesine rağmen gene karşısına çıkayım, «dayanamadım, geldim» diye, yalvarayım istiyorsun, öyle mi!

— Hayır. Yalnız izahat istemeni teklif ettim. Zannedersin ki bu da senin hakkındır. Aranızda geçmiş olan şey, tecrübesiz iki genc çocuğun gönül eğlencesi, bayağı bir flört olmadığına göre sana bu izahatı vermeye de mecburdur.

Rüzayı görmek, onunla açık konuşarak, izahat istemek, verdiği kararın sebeblerini öğrenmek, evet sonunda gene ayrılsak bile aramızda böyle bir konuşmanın lâzım olduğuna ben de inanıyordum. Fakat bu iktidarımın haricinde, yapamıyacağım bir şeydi. Gururumdan çok şey feda etmek lâzımdı. Belki de artık benden nefret ediyor, beni görmek istemiyordu. Sebeb? Bilmiyorum. Fakat bu da olabilirdi. Ve bilhassa bu ihtimal onun beni artık hiç düşünmediğini, hiç istemediğini ve sevmediğini düşünmektir ki öldürücü bir zabla kalbimi yakıp kavuruyordu.

Her ne olursa olsun gitmiyecektim. Mektubunda bir daha birbirimizi görmiyeceğimizi yazmıştı. Bunun aksini, beni görmek istediğini söylemediği müddetçe ona görünmiyecektim.

Kat'i bir tavırla:

— Bunu yapmıyacağım, dedim.

Hüseyin sesimin tonundan kararımdan dönmemin imkânsız olduğunu anlayarak:

— Peki, dedi, ısrar etmiyorum. Zaten bu fikir şöyle bir kafamdan geçip geçmişti, ne ise... Demek benim yanımdan itibaren biraz polis hafiyeliği yapmam lâzımgelecek. Mimar Rıza Beyin hususi hayatını öğrenmeye, sevdiği kadına «evlenelim» dediği günden bir gün sonra onu böyle bir ayrılık mektubu yazmaya mecbur eden hâdiseyi keşfe çalışacağım. Ne dersin? Bu biraz da kolay olacak sanıyorum. İstanbulda tanıdıklarım çoktur. Mimar Rıza da anlattığına bakılırsa o kadar silik bir çehre olmasa gerek.

Cevab vermediğimi görünce:

— Beni dinlemiyorsun, dedi, ne düşünüyorsun?

— Bütün bunlar bana boşuna zahmet gibi geliyor. Onu artık kaybettiğimi düşünüyorum. Evet yalnız bunu düşünüyorum ve kafam bu müthiş hakikate tahammül edemiyerek zaman zaman çatlayacak gibi oluyor.

— Sen hiçbir şeye karışmıyacaksın. Yalnız kendine biraz hâkim olmanı rica ediyorum. Ben seni oldukça iradeli, soğuk kanlı bir insan olarak bilirim. Neticeye kadar, kuvvetli ve sabırlı olmalısın, kendini kahretmemelisin. Haydi şimdi kalkalım, saatin bire geldiğini biliyor musun? Böyle gec vakitlere kadar uykusuz kalman âsabını büsbütün mahveder. Erken yatmalısın.

— Uyuyamadıktan sonra... dedim.

— İstirahat eder, ve uyumaya çalışırsın, dedi.

Kalktık. Işığı söndürerek salonu beraberce terkettik.

Merdivenleri çıkarken yardım etmek ister gibi kolumu tuttu. Elimi bu kıymettar, dost elin üzerine koyarak yavaşça okşadım. Parmakları buz gibi idi. Onun da benim kadar sinirli ve müteessir olduğu muhakkaktı. Kimbilir neler düşünüyordu?

Odası odama bitişikti. Ayrılırken derhal soyunup yatağıma girmemi, uyumaya çalışmamı, bir ana alâkası ve şefkati ile tekrar etti. Odalarımıza çekildik.

III

Hüseyni ertesi gün akşama kadar görmedim. Sabah erkenden evden çıkmış. Tahkikat için gitmiş olacak. Sevdiğim adamın peşine bir başkasını takmak, hem de beni seven bir adamı, hürmet ettiğim bir insanı... Bu bana biraz çirkin göründü. Fakat bir kere ok yaydan çıkmıştı. Zaten merak ta ediyordum. Her ne olursa olsun öğrenmeliydim. Beni niçin terketmiş, niçin böyle bir karar vermişti?

Öğle yemeğinde ninemle aramızda hoşuma gitmiyen bir konuşma oldu. Zavallı ihtiyarcık, üstelik şimdi de hastaydı. Ve ona neler vadetmiş bulunuyordum. Fakat o zaman vaziyetin birdenbire böyle beklenilmiyen bir şekil alacağı nasıl aklıma gelirdi. Ona Rıza ile olan gizli alâkamı normal bir hale sokacağımı, yani onunla evleneceğimi vadetmiştim değil mi? Halbuki zavallı bilseydi ki...

Hüseyin sabah giderken yemeğe beklemememizi tenbih etmiş.

Öğle yemeğini her zamanki gibi ninemle başbaşa yedik. Hastalıktan kalktığındanberi onu ilk defa biraz düşünceli gördüm. Aramızda şöyle bir muhavere geçti:

— Dikkat ediyorum yemiyorsun? dedi.

— İştahım yok, dedim.

— Birkaç gündenberi iştahsızsın. Sofradan yarı aç kalktığına eminim. Ben iyi oldum, inşallah sen hastalanmazsın. Bana keyifsiz bir halin var gibi geliyor. Yüzüne bakarken yorgun, başından, yahud başka bir yerinin ağrısından şikâyeti olan birinin yüzüne bakar gibi oluyorum.

— Halbuki hiçbir şeyim yok. Yalnız bir iki gündenberi devam eden iştahsızlığım var. O da geçer.

Ninem başını tabağına eğerek:

— Ben öyle vücudden gelen ufak tefek hastalıklara razıyım, dedi, sende içinden üzgün, yorgun bir insanın bakışları var. Asıl bundan korkarım.

— Öyle ise boşuna korkuyorsun. Niçin üzgün yahud yorgun olayım? Demek istediğin manada hiçbir manevî ıstırabım yok.

Yalan söylüyordum. Son sözlerim kuvvetle söylenmemişlerdi. İsteksiz dudaklarımdan döküldüler.

Ninem hep önüne bakarak:

— Bilmem, dedi, belki ben ö

SAĞLIK NOTLARI

Yazan:
Dr. Rusçuklu Hakkı

Yaradılışın insana ihsanı olan yuvarlak arz içinde eski Neptün saltanatı, denizler saltanatı en önemli yer tutar. Denizler seyyaremizin büyük bir kısmını örtüyor. Ölçmüşler, küremizin yüzü 510 milyon kilometre; 145 milyonu toprak, yalnız; deniz suları 365 milyon murabba kilometre, yüzde 71 e yakın, 2/3 ten biraz fazla hemen hemen 3/4.

Üstün olarak, toprak arzın üstünde ince bir kabuk; canlı mahlûklar bu incecik tabakanın üstünde yaşıyor. Denizlerin sakinleri, nebatlar ve hayvanlar ise sade suyun üstünde yaşamıyor, derinlere kadar uzanıyorlar. Yeni oseanografi araştırmalarında 1000 metreden 2000 metreye kadar derinlerde birçok ve türlü türlü hayvan bulundu. 5000, 6000 metre derinliklerde balık tuttular. Büyük su kütleleri kuvvetli ve faal bir hayatiyetle canlı. Yeni yeni araştırmalarla bu hayatiyetin nasıl işlediği anlaşılmaya başladı; Okyanusların fiziyolojisi meydana çıktı.

***

Bilirdik ötedenberi, bir mısır tanesini filizlendirir ve koskocaman bir fidan yapabilirsiniz, nitratlardan, fosfatlardan, sülfat dö kalsiümden, dö magnezyümden ve demirden yapılmış bir madeni mahlûlü köklerine verirseniz.

Klorofilin sindirici hassası sayesinde mısır tanesi kendisindeki ihtiyatı kullandıktan sonra mahlûldeki madenlerle kendi örgüsünü örer.

Bu hâdise böyle olup gidiyor mısır tarlalarında da, aynile. Feyiz ve bereketi orta bir toprağın bir kilogramında 1 den 2 grama kadar asid fosforik bulunur; ton başına 2 kilogram demek. Orta bereketli bir toprağın her tonunda 200 gram asid nitrik var.

Denizlerde aynile bu hâdiseler oluyor. Kimyagerler deniz suyunda dö sodyüm, potasyüm, kalsiüm, magnezyüm tuzlarını buluyorlar, ziraat kabiliyeti olan topraklarda olduğu gibi. Kışın bu tuzların azamî kesafeti bulduğu zamanlarda bir mikâb milimetre deniz suyunda 30, 40 miligram asid sülfrik, 50 miligram asid nitrik bulunur, mikâb milimetrede; ziraat kabiliyeti çok yoksul topraklardakinden daha az demek. Bunlar suda erimiş bulundukları için toprakların kaskatı elemanları içinde gizlenmiş tuzlardan daha kolay denizlerde biten otların içine girer ve siner. Yosunlar bunları kolayca çeker, emer.

Nebatlar serpilip gelişmeleri için gereken her şeyi bulurlar Okyanus sularında. Denizde biten otlar, toprakta bitenler gibi, madenî mahlûller kullanırlar, klorofil ve güneşin radyasyonları sayesinde, Gaz suda erir ve bilhassa alkalino-terö madenlerle birleşir bikarbonatları yapmak için... Klorofilli deniz otları bu tuzları ayırır, karbonu çeker, alır. Oksijeni serbest bırakır; karbon, glüdidleri, hidrat dö karbonları yapmak için suyun elemanlarile birleşir. Fosfatların ve nitratların bulunması sayesinde, nebatları hüceyreleri fosforlu yağları ve protidleri yaparlar. Deniz nebatları kıyılara yapışık yosunlar, fükusler, lüminerler, ülv ve birkaç monokotiledondur. Bir nebatî hâdise var ki toprak ziraatçileri onu bilmezler. Yosunlar sade suyun yüzünde bulunmuyor, derinlerde de yetişiyorlar. Bunların yetişmesi için lâzım olan deniz ışıkları bozulmadan, tam olarak oralara kadar gidemez. Sıra ile kırmızı, sonra sarı ve yeşil şualar yukarılarda kalır; mavi ve menekşe ışıklar büyük derinliklere kadar sokulur. Derin sularda yosunlar bozulmuş bir güneş enerjisi alır. Yosunlar bu kendilerine kadar gelebilen ışığı kullanmasını biliyorlar; gene kendileri klorofillerini değiştiriyorlar; bu ışıktan istifade edecek bir hale koyuyorlar. Bu sayede yosunlar klorofillerinin gıdayı sindirme hassası 120, 150 metre derinliklere kadar götürebiliyorlar, suların durgunluğuna ve güneş şualarının iğriliğine göre...

Simalde güneş şuları iğri olduğu için 35 metrenin altında yosun bitmez; Akdenizde 130 metre derinliklerde kırmızı yosun yetişiyor.

***

Deniz çayırı yalnız denizlerin dibine uzanıp gitmiyor, denizin yüzünü de örtüyor, tek hücreli yosunlar ve diatomalar sayesinde. Bunlar bir araya gelerek nebatî planktonları teşkil ederler. Bu planktonların verdiği mahsulü hiç olmazsa takribî olarak tahmin ettiler. Oslo halicinde denizin yüzünde yirmi dört saatte 2,5 ton glikoz teşekkül ediyormuş murabba kilometrede; bu adedi bütün deniz satıhlarının ölçüsünden çıkacak topyekûnla zarbederseniz meydana gelen gıda maddeler kütlesi karsısında şaşırırsınız. Klorofilik temsil hassası sayesinde yılda 100 milyar ton diri madde peyda oluyor, tahminen; bunun büyük bir kısmını deniz çayırı veriyor. Bütün canlı mahlûkların tagaddisi hep bu kütle üstüne yükleniyor.

Yapışık yosunlar, onların tohumları, planktonları tek hüceyreli yosunları, nebatî planktonlarla karışmış hayvanî planktonlardaki sürfelerin, hayvancıkların gıdasını teşkil ederler.

Otla beslenen hayvanları etle beslenenler yutar; bunların da büyükleri küçüklerini yer, denizlerde dolaşanların tagaddisi böylece sürer gider.

***

Etle beslensin, otla beslensin, büyük küçük hayvanlardan sırası geleni ölür; denizlerde bir cesed yağmuru başlar diplere doğru... Denizlerin dibi büyük bir et ambarı olurdu, eğer tek hüceyreli mahlûklar, bakteriler bu ölü cesedlerin örgülerini kemirip ayırmasalar. Bu ayırma neticesinde fosforlu yağların, çekirdeklerin nükleoprotidleri serbest kalır; proteik maddelerin azotu amonyak şeklinde meydana çıkar ve sonra başka mikroblar vasıtasile asid nitrike çevrilir. Böylece bakterilerin çalışmasile çok miktarda nitratlar ve fosfatlar toplanır Okyanusların dibinde. Üç büyük Okyanusun dibinde 250,000 ton nitrat ve 75 milyon ton fosfat birikmiş olduğu tahmin olunuyor. Bunlar nebat zümresinin kurulması için ihtiyat stok...

Ekilen tarlalarda her yılın rekoltesi, toprağın besleyici tuzlarını yoksullaştırır. Kanadada Manitoia'nın bereketli buğday tarlaları, ön tarih çağlarındaki tufan sularının yataklarıdır; suların bıraktığı tortular bir metre kalınlığındadır. Tarlanın yoksullandığı sezilince, toprağı daha derin sürmek kâfi gelir, zengin toprağı yüze çıkarmak için... Ziraate elverişli toprak tabakası ince olan yerlerde çiftçinin böyle bir kaynağı olmadığı için pazardan alacağı biraz nitrat veyahud fosfatı toprağa katmakla işini görür. Her ne yapılırsa yapılsın toprağa karıştırılan tuzlar denizlerdeki ihtiyat stoktan başka bir şey olamaz. Çünkü karalardaki nitrat ve fosfat damarları eski denizlerin kalan tortusundan başka bir şey değildir, buğulanarak havaya uçan denizlerin... Deniz tarlası da, köylünün toprakları gibi, aynı kanuna boyun eğer. Çok güneşli denizlerde gür bir nebatî plankton yetişir, ürer. Bu denizlerde madenî tuzlar yoksuliaşır, tıpkı topraklar gibi.

Denizin tuzlarını zenginleştirmek için fıtrat Kanada çiftçisinin kullandığı usulü kullanıyor. Yüzde azalan tuzları derinlerden alıyor. Bu besleyici maddeleri yüze çıkarmak için sapan yerine üç eleman kullanıyor. Rüzgârlar; sıcaklık değişmesi; arzın dönmesi. Bunların üçü tesirlerini birleştirerek, bakterilerin çalışmasile maden tuzları zenginleşen dib sularını yüze çıkarırlar.

Yazın yeşil renkli, sıcaklığı düşük, madenî tuzları çok bir denizin dalgaları güney Afrikanın batı kıyılarını döver. Onun karşısına düşen Amerika kıyıları ise, tersine olarak, mavi, sıcak, gıdaî maddeleri az sularla yıkanır. Aralarındaki ayrılık rüzgârlar arasındaki farktan ileri geliyor. Cenubî yarım kürede Alize rüzgârları eser, güney batıdan, şimal batıya doğru. Afrika kıyısının yakınında bu yeller sapar, bunlara muvazi yön alır. Okyanus yüzünün su zerrelerini yeller sürükler, bundan bir deniz akıntısı doğar ve bu akıntı arzın dönmesinden dolayı istikametini sapıtır; sapıtma derinlere doğru artar. Akıntı çekici bir kasırga gibi madenî tuzları zengin olan dib sularını çeker denizin yüzüne çıkarır, planktonları beslemek için... Amerika sularında bu akıntılar olmadığı için sular da yoksuldur.

Buna benzer başka akıntılar da var, Atlantik denizinde; tesirleri de tıpkı tıpkısına. İzlanda ile Groenland arasındaki denizde Groenlandın doğu kıyısından gelen soğuk bir akıntı Golf Streamin sıcak akıntısile karşılaşır, bu karşılaşmadan peyda olan kasırgalar derinlerdeki suları yüze çeker, çıkarır.

Yüksek ve orta dereceli arzlarda başka mübadele vasıtası göze çarpar. Yüzdeki sular kışın soğur, alttaki sulara nispetle kesafeti artar. Derinlere iner. Derindeki tuzlu sular onların yerine geçer. Mübadelenin bu türüsü pek derin olmıyan denizlerde çok önemli bir rol oynar, Şimal denizi gibi...

***

Bakteriler, hekimlik penceresinden bakılırsa tepelenecek bir düşman gibi görünür gözlere. Mukayeseli fiziyoloji, Okyanusların fiziyolojisi bakımından ise madednin inkılâbında gerekli bir zincircik olan bu küçücük mahlûklar ölümü hayatın hizmetine sokmak işini görüyorlar.

Okyanuslar ise büyük bir nebatî kültür tarlası, büyük bir hayvan yetiştirme merkezi, kimyevî maddeler fabrikası ve başlıbaşına bir ilmî felsefe okulu...

Yahya Kemal bu felsefenin şiirini buldu:

Ummana çıkar, burda bugün beklediğin yol
At kalbini girdaba, açıl engine, ruh ol!

Dr. Rusçuklu HAKKI

ASKERLİK İŞLERİ

Yoklamaya davet

Fatih Askerlik şubesinden:

1 — 337 doğumluların ilk yoklamasına 10/2/941 tarihinden itibaren tekrar başlanacaktır.

2 — İhtiyat erat yoklamalarına (315) doğumlulardan itibaren aşağıdaki şekilde devam edilecektir.

13/2/941	perşembe	315	doğumlular
14/2/941	cuma	315	»
17/2/941	pazartesi	315	»
18/2/941	salı	316	»
19/2/941	çarşamba	316	»
20/2/941	perşembe	316	»
21/2/941	cuma	316	»
24/2/941	pazartesi	317	»
25/2/941	salı	317	»
26/2/941	çarşamba	317	»
27/2/941	perşembe	317	»
28/2/941	cuma	318	»
3/3/941	pazartesi	»	»
4/3/941	salı	»	»
5/3/941	çarşamba	»	»
6/3/941	perşembe	319	»
7/3/41	cuma	»	»
10/3/941	pazartesi	»	»
11/3/941	salı	»	»
12/3/941	çarşamba	320	»
13/3/941	perşembe	»	»
14/3/941	cuma	»	»
17/3/941	pazartesi	»	»
18/3/941	salı	321	»
19/3/941	çarşamba	»	»
20/3/941	perşembe	»	»
21/3/941	cuma	»	»
24/3/941	pazartesi	322	»
25/3/941	salı	»	»
26/3/941	çarşamba	»	»
27/3/941	perşembe	»	»
28/3/941	cuma	323	»
31/3/941	pazartesi	»	»
1/4/941	salı	»	»
2/4/941	çarşamba	»	»
3/4/941	perşembe	324	»
4/4/941	cuma	»	»
7/4/941	pazartesi	»	»
8/4/941	salı	»	»
9/4/941	çarşamba	325	»
10/4/941	perşembe	»	»
11/4/941	cuma	»	»
14/4/941	pazartesi	»	»

3 — Bu doğumdan sonrakiler ayrıca gazete ile ilân edilecektir.

***

Üsküdar Askerlik şubesi başkanlığından:

Lise ve muadil okul mezunu olup kısa hizmet askerliğine karar verilmiş olan askeri tam ehliyetliler hazırlık kıt'asına sevkedileceklerinden 24/2/941 gününde şubede ispati vücud etmeleri ilân olunur.

Şubeye davet

Eminönü Askerlik şubesinden:

Topçu asteğmen Mehmed Cemaleddin oğlu Muhsin 314 (28306), Makinist Abdurrahman oğlu Ahmed Nedim 315/312 (1675), Marangoz er demiryol sınıfı Osman oğlu Ahmed 313, kaydı tetkik edilmek üzere acele şubeye müracaatı.

Niğdeliler Elma gecesi

İstanbulda bulunan bütün Niğdeliler, her sene olduğu gibi bu yıl da bir gece tertibine karar vermişlerdir. Toplantı 22 şubat gecesi Park Otelde yapılacaktır. Niğde meb'uslarının iştirak edeceği Niğdeliler gecesinde milli şarkılar okunacak ve davetlilere Niğde elmaları dağıtılacaktır. Süvarenin azamî eğlenceli olması için çalışılmaktadır.

HALKEVLERINDE

Konferans

Şişli Halkevinden:

Bu akşam saat 21 de Şişli Halkevinde doktor İbrahim Zati Öget tarafından (alkolizm ve uyuşturucu zehirler) hakkında gençliğe hitaben bir konferans verilecek, arkasından bir piyes temsil edilecektir. Herkes gelebilir.

Şehremini Halkevinden:

8/2/941 cumartesi günü akşamı saat 21 de Evimizde muharrir Cemaleddin Server tarafından (Ali Sirnevai ve hayatı) mevzulu bir konferans verilecektir. Konferansı müteakib temsil kolu tarafından bir piyes temsil edilecektir.

Millî Piyango

Dünkü keşidede kazanan numaralar

Millî Piyangonun 5 inci tertib 1 inci çekilişi dün Eminönü Halkevi salonunda yapılmıştır. Kazanan numaralar şunlardır:

10000 lira kazananlar

200809 196439 116383 240278

Biletlerinin her hangi hanesi olursa olsun bir hanesi müstesna diğer bütün haneleri bu 4 bilettekı rakamlara benziyen biletlerin sahibleri otuzar, bu benzemiyen rakam yüz binler hanesinden ise üç yüzer lira kazanmışlardır.

5000 lira kazanan 4 bilet

023946 074799 021499 020762

Biletlerin her hangi hanesi olurso olsun bir hanesi müstesna diğer bütün haneleri bu 4 bilettekı rakamlara benziyen biletlerin sahibleri 15 er lira, bu benzemiyen rakam yüz binler hanesinde ise 150 şer lira teselli mükâfatı kazanmışlardır.

2000 lira kazanan 6 bilet

224866 004489 296262 080576
099824 226418

Biletlerinin yalnız birler hanesindeki numaralar bu altı biletin son numaralarına benzemeyip diğerleri ayni olan bilet sahibleri sekizer lira teselli mükâfatı kazanmışlardır.

1000 lira kazanan 30 bilet

085350 186589 210082 276942 125027
107157 295155 137629 131972 292389
125759 055775 101967 154551 173212
179427 239723 177948 297718 288181
011646 145586 220149 261293 231998
025694 231448 015928 042709 121788

1 le nihayetlenen 30000 bilet 2 lira kazanmışlardır.

2	»	30000	» 2 »
77	»	3000	» 10 »
268	»	300	» 50 »
913	»	300	» 100 »
3916	»	30	» 200 »
4710	»	30	» 200 »
2634	»	30	» 200 »
2892	»	30	» 500 »
6233	»	30	» 500 »

POLİSTE

Balık bıçağile arkadaşını yaraladı

Tütün gümrüğünde 8 numaralı balık tuzlayıcı dükkânında dün öğle üzeri bir yaralama vak'ası olmuştur.

Bu dükkânda çalışan ve Galatada Okçu mahallesinde oturan 50 yaşlarında Yasef ile ayni yerde işçi Küçükpazarda oturan Selim arasında iş yüzünden kavga çıkmıştır.

Fazla sinirlenen Selim balık tuzlama işinde kullanılan bıçağı kaparak Yasefi kasığından ağırca yaralamıştır.

Hâdiseyi müteakib Selim yakalanmış, Yasef hastaneye kaldırılmıştır.

Odalarında ölü bulunan karı koca

Kocamustafapaşada Sümbülefendi caddesinde oturan Osman isminde birile karısının birkaç gündenberi görünmemeleri komşularının merakını mucib olmuş, zabıtaya müracaat edilmiştir.

Memurlar, usulen eve girdikleri zaman karı kocayı odalarında ölü olarak bulmuşlardır.

Hâdise etrafında tahkikata başlanmıştır.

Gelininin çocuğunu düşürtmüş

Beyoğlunda Bostanbaşında oturan Hüseyin adında biri polise müracaat ederek üç aylık çocuğunun kaynanası tarafından yapılan bir ilâcla düşürtüldüğünü söylemiştir.

Hüseynin karısı Şemsiye hastaneye kaldırılmış, adliye doktoru kadını muayene etmiştir.

Müddeiumumilik hâdise etrafında tahkikat yapmaktadır.

Merdivenden düştü

Üsküdarda Selâmiali mahallesi Silihtarbahçe sokağında 17 numarada oturan 80 yaşlarında Nazaret kızı Eftik, dün bakkala gitmek üzere evinden çıkarken, ayağı kayarak merdivenlerden düşmüş, ağır surette yaralanmıştır.

Eftik, kazayı müteakib Nümune hastanesine kaldırılmıştır.

Bir sinema sahibi cezalandırıldı

Polis altıncı şube memurları, sinemalarda yaptıkları konturol esnasında Aksarayda Aynur sinemasının talimatnameye muhalif hareket ettiğini tespit ederek, sinema sahibini para cezasına çarptırmışlardır.

SPOR

Halkevleri arasındaki müsabakalar

C. H. P. Genel Sekreterliği tarafından hazırlanan Halkevleri arasındaki halat çekme ve voleybol maçları finalleri pazar günü Eminönü Halkevi salonunda yapılacaktır.

İki hafta devam eden müsabakalar neticesinde Eminönü ile Beyoğlu Halkevleri halat ve voleybol müsabakalarında finale kalmışlardır. Halat çekme müsabakası dörtte başlıyacak, bunu voleybol maçı takib edecektir.

Basketbol maçları

Eminönü Halkevi salonunda yapılan basketbol maçlarına pazar günü saat birde başlanacaktır.

Galatasarayla Bozkurt arasındaki maçı kazanan takım, mıntaka basketbol birinci kategori şampiyonu olacaktır.

Üçüncü kategori maçlarında Galata Gencler, Beyoğlusporla, Robert Kolej, Deniz Ticaret takımile, Çengelköy takımı da Kurtuluşla karşılaşacaklardır. Maçlara saat 13 te başlanacaktır.

Mekteb voleybol maçları

Mektebler arasındaki voleybol maçlarına dün Eminönü ve Beyoğlu Halkevleri salonlarında devam edilmiştir.

Eminönü Halkevinde:

Muallim mektebi 15 - 9, 15 - 6 sayılarla Hayriye lisesi takımını, Taksim lisesi de 15 - 12, 15 - 12 ile İnkılâb takımını yenmişlerdir.

Beyoğlu Halkevinde, Kabataş, San'at mektebini, İstanbul lisesi de Darüşşafakayı mağlûb etmişlerdir.

İstanbul mektebleri futbol ve voleybol lik heyeti başkanlığından:

8/11/941 cumartesi günü Şeref stadında yapılacak maçlar:

Saha komiseri: H. Saver.

Hayriye L. - Darüşşafaka L. saat 13,30 hakem Hüsnü.

Kabataş L. - İstanbul Erkek L. saat 14,45 hakem Hüsnü.

Şişli Terakki L. - Pertevniyal L. saat 16,15 hakem B. Uluöz.

10/2/941 pazartesi günü Eminönü Halkevi salonunda yapılacak maçlar:

Saha komiseri: Ş. Özdemir.

Cumhuriyet L. - Şişli Terakki L. saat 14 hakem S. Açıköney.

İstanbul Kız L. - İnönü L. saat 14,30 hakem S. Açıköney.

BUGÜN
SAKARYA'da
Senenin en güzel ve eğlenceli filmi
Hollyvod ...
Hollyvod ...
Fransızca sözlü
İstanbulda İLK DEFA olarak gösterilmektedir. Baş rollerde:
JAMES GAGNEY
EVLYN DAW
ve Hollywod'un en güzel kızları ve en mükemmel CAZI. İlâveten:
HAVAY GECELERİ
Şayanı hayret bir revü filmi
Seanslar: 1 (Tenzilâtlı) - 2,30 - 4,30 - 6,30 ve 9 da

BU AKŞAM Şehzadebaşı
TURAN
SİNEMA - TİYATROSUNDA
Sinema - Tiyatro - Varyete
BÜYÜK MÜSAMERE
San'atkâr NAŞİD
ve arkadaşları. Okuyucu BÜRHAN GÜRSES, Sahibinin Sesi başokuyucularından Küçük MUKADDER ve yeni varyete numaraları.
SEFAHAT DÜSKÜNLERİ
Büyük komedi 3 perde
Sinemada 2 büyük film birden
1 - ROBENSON ADASI
Türkçe sözlü
2 - DAĞ ŞARKISI
Şarkıcı kovboy GENE AUTRY
Sinmea 11 den itibaren devamlı matineler.

ALBERT PREJEAN - GİNETTE LECLERC
Ve en büyük Fransız yıldızlarının iştirakile çevirdikleri
METROPOLİTEN
(HAYAT GÜZELDİR)
Parisin gecelerini ve sokaklarını tasvir eden büyük Fransız filmi
Bu salı akşamı SÜMER sinemasında

En büyük filmler... En kıymetli şaheserler... Ancak en büyük sinemalarda gösterilir. İşte bunun misali
GÖNÜLLÜ KAHRAMAN
GARY COOPER'in
TÜRKÇE SÖZLÜ EMSALSİZ ŞAHESERİ
Şehzadebaşı FERAH - ÇEMBERLİTAŞ
Sinemalarında 3 gündenberi muhitin her köşesinden koşan binlerce sinema meraklıları dolup, dolup boşalıyor.
Ayrıca: MASKELER AŞAĞI (BUK JONES)
ve PARAMUNT Türkçe
Son günlerinden istifade ediniz.
Bu çarşamba: HALİME BEYAZ ESİRE
(TÜRKÇE) Mevsimin harika filmi.

Bugün MELEK Sinemasında
ROBERT TAYLOR - LEW AYRES - GREER GARSON
gibi 3 büyük yıldızın yarattığı nefis bir komedi
BENİ HATIRLA
Eğlenceli ve şen bir mevzu
Ayrıca: RENKLİ MİKİ MAUS ve FOX dünya havadisleri
Bugün saat 1 ve 2,30 da tenzilâtlı matine

Pek yakında senenin en büyük AŞK filmini göreceksiniz:
BU KADIN BENİMDİR
HEDY LAMARR - SPENCER TRACY

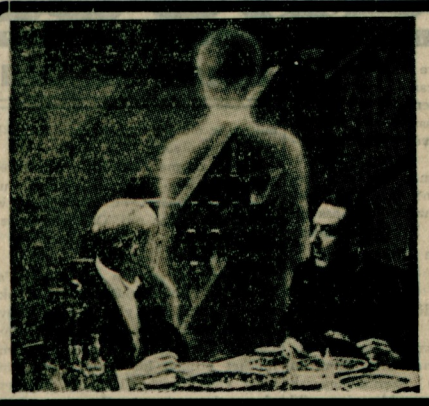

TAKSİM Sinemasında
Görülmemiş bir muvaffakiyetle gösteirlmekte olan
GÖRÜNMEYEN ADAMIN AVDETİ
Büyük dehşet, korku ve esrar filmini görenler ve işitenler cidden hayrette kalmışlardır.
Görünmeyen canavar, zabıta kuvvetinden... Ve mitralyozlardan korkmayarak adeta onlarla alay ediyor... Mademki görünmez bir canavardır, siz de BUGÜN gidiniz, görünüz ve korkunç iki saat geçiriniz.
Bugün saat 1 de tenzilâtlı matine.

RADYO

Bu günkü program

8,00	Program	18,00	Program
8,03	Haberler	18,03	Orkestra
8,18	Müzik (Pl.)	18,40	Türküler
8,45	Yemek listesi	19,00	Konuşma
	★	19,15	Saz
13,30	Program	19,30	Haberler
13,33	Müzik (Pl.)	19,45	Fasıl
13,50	Haberler	20,15	Rad. gazetesi
14,05	Müzik (Pl.)	20,45	Şarkılar
14,20	Bando	21,15	Konuşma
	★	21,30	Orkestra
15,00	Müzik (Pl.)	22,30	Haberler
15,30	Konser	22,50	Caz (Pl.)
		23,30	Kapanış

Kitablar arasında:

Gurbet yolu

Arkadaşımız Hamdi Varoğlu, bir nevi kalem sihirbazlığına malik o ehliyetli fikir adamıdır ki, tercüme veya naklettiği pek çok ecnebi eserini - ki bu arada şaheserler de vardır - en olgun ve hissimize uygun telif eserler derecesinde sevdirmeği ve böyle bir bağlanışla okutmağı bilmiştir.

Devamlı karii olan «Cumhuriyet» okuyucularına onu uzunboylu hatırlatmağa hiç de lüzum olmadığı kanaatindeyiz. Şimdi yeniden tabolunmuş bir eserini bütün Türk karilerine takdim ve behemehal okumalarını tavsiye etmek istiyoruz. Kitab «Gurbet Yolu» isimli romandır, ve tercüme değil, nakledilmiştir. Bir çiftlikte yaşayan, masum, hayatı öğrenmemiş bir genç kızın, kendisine lisan muallimi diye getirilen, muammalı bir delikanlı ile aşk macerasını tasvir eder. Mahir ve çekici bir üslûbla yazılan bu mevzu, gayet meraklı, gayet heyecanlı, şairane sahnelerle dolu bir eser haline gelmiştir. Kitab, bizde en güzel ve en seçme eserleri, en nefis surette tabeden Semih Lûtfi tarafından çıkarılmıştır. Büyük bir cild olmasına rağmen fiatı da gayet ucuz, 35 kuruştur. Okuyunuz, muhakkak beğenecek ve seveceksiniz.

Osmanlı İmparatorluğunun Dağılma Devri ve Tarihî Maddecilik

Kerim Sadi yazmıştır. 1821 ihtilâlinin mahiyetini tetkik etmektedir. Tarih ve sosyoloji meraklısı bütün okuyucularımıza tavsiye ederiz. Fiatı elli kuruştur. Üniversite Kitabevinde satılmaktadır.

Akıl ve sinir hastalıkları cemiyeti toplantısı

Akıl ve sinir hekimleri cemiyeti bu sene yıllık içtimaını Bakırköy Emrazı Akliye ve Asabiye hastanesinde yapmışlardır. Yeni idare heyeti intihabında:

Prof. Mazhar Osman Uzman reisliğe, Prof. Fahreddin Kerim Gökay reis vekilliğine, Dr. Rahmi Duman umumi kâtibliğe, Dr. Faruk Bayülkem veznedarlığa, Dr. Leman Tüzemen celse kâtibliğine seçilmişlerdir. Cemiyet her ayın son cuması toplanacaktır.

Hazin bir ölüm

Eski Basra meb'usu Hilmi Algün'ün oğlu, doktor albay Hamdi Akoğuzun ve Sular idaresi veznedarı Ayetullah Sarpın kayınbiraderi Hilmi Ziya Algün dün bir kaza neticesinde irtihal etmiştir. Cenaze namazı bugün öğle vakti Beyazıdda edilerek Bakırköyündeki aile makberesine defnedilecektir. Merhumun ailesine samimî taziyetlerimizi sunarız.

Şişli Çocuk Esirgeme Kurumunun teşekkürü

Sen Mişel Fransız lisesinin son sınıf talebeleri tarafından aralarında tertib ettikleri bir çay müsameresi dolayısile Kurumumuza 310 lira 20 kuruş teberruda bulunmuşlardır.

Hayırsever talebelere ve mekteb idaresine fakir çocuklar için olan bu yardımlarından dolayı teşekkür ederiz.

Vefat

Bay Mihran Ohanyan, Bay ve Bayan Margarios Ohanyanın eşi ve anneleri Bayan FULİK OHANYAN vefat etmiştir. Cenaze merasimi bu gün cumartesi 8 şubat 1941 saat 14,30 da Beyoğlu Balıkpazarında Üç Horan Ermeni kilisesinde icra kılınacak ve Şişli mezarlığında ailesi kabristanında defnolunacaktır.

ŞEHİR TİYATROSU
TEPEBAŞI DRAM KISMINDA
Akşam saat 20,30 da
EMİLİA GALOTTİ
İstiklâl caddesi KOMEDİ kısmında
Gündüz saat 14 te
ÇOCUK OYUNU
Bu akşam saat 20,30 da
Kiralık Odalar
★
Beyoğlu HALK sineması
BUGÜN
Matine 11 de, gece 8 de
1 — MARKO POLO Türkçe
2 — ROZ MARİ
★
Bürhaneddin Tepsi temsilleri
Şehir Tiyatrosu Komedi kısmında 11 şubat salı akşamı 8,30 da
KAN Dram 3 perde
Yazan: Vedad Örfinin iştirak san'atkâranesile. Gişe açıktır.
★
Üsküdar Hâle sineması
MARİ ANTUANET, türkçe sözlü